

Werk

Titel: Thesaurus Iuris Executivi Rutgeri Rulant, Icti. Quadripartitus

Untertitel: Quarum Pars Prima exhibet usum verum executivum, mediante Brachio Eccles lastico,...

Verlag: Author; Weissius

Ort: Francofurti ad Moenum; Francofurti ad Moenum

Jahr: 1624

Kollektion: VD17-Mainstream

Werk Id: PPN755514025

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PID=PPN755514025> | LOG_0037

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=755514025>

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain these Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

cum pluribus sequentibus. & Aret. in 4. colum. & sequen. in dicta l. is. cui bonis. & Guido Pape in quest. 190. in pag. 2. & Imola in consil. 167. & Hippol. in sing. 107. colum. 2. & Ruin. in consil. 103. col. 2. volum. 4. & in simili hanc differentiam, an verba dirigantur in rem, vel in personam, reprobatur Brunus in dicto tract. statut. extanti. mascul. fol. 24. colum. 1. Hanc conclusionem limitat duobus modis Ferrat. in caut. 16. & ad eum se refert Gabriel. & tertio modo, vt infra in 9. limitat. principali. Huic autem ampliacioni repugnare videtur illud, quod dicitur quod si quis à statuto acquirere prohibeatur, prohibitus etiam censetur, si iuramentum in contractu interueniat, vt dixit Paul. Castren. in consilio 107. circa bona. & Brunus in tertio tractatu de constitution. folio quarto, colum. secunda, in versic. acquirere.

C A P. CCCLXXXI.

Argumentum est in Summario.

S V M M A R I V M.

- 1 Dispositio Pontificis, vel Imperatoris, non se refert ad iuratum dispositionem.

Quinto ampliatur, vt prædicta conclusio procedat in Pontificis, vel Imperatoris dispositione, vt loquitur text. in dicto cap. constitutus, extra de rescript. † Vbi habetur Pontificis dispositionem ad iuratum dispositionem non se referre, prout procedit etiam & loquitur gloss. in dicto cap. cum non deceat, de elect. lib. 6. & ibidem Ioan. And. & Geminian. & Philip. Franc. & Innocent. in cap. cum inter, in fin. de filiis presbyter. lib. 6. & Imola in cap. dilecto, colum. 8. in fin. extra de praben. & in clement. dudum. §. huiusmodi, col. 16. extra de sepultu. & tradit Butri. in cap. 1. in fin. col. extra de his, quæ sunt à maiori parte capit. & ibidem Abbas, col. 1. in fin. & ibidem Imola, col. 12. & sequen. & Angel. in l. 1. §. quæ oneranda. ff. quarum rer. actio. non dat. & Roman. in singul. 7. & in consil. 404. in fin. & in consil. 436. col. 3. versic. sextaratio. & in consil. 393. colum. fin. & Alexand. in consil. 38. colum. 2. vol. 3. & in consil. 37. colum. 3. vol. 2. & in consil. 27. col. fin. vol. 1. & in consil. 207. col. fin. vol. 2. & in consil. 137. col. 2. vol. 6. & Bertran. in consil. 14. col. 2. vol. 3. & in consil. 267. col. fin. vol. 1. & Felin. in c. constitutus, col. 2. extra de rescript. & Ias. in l. quoties, col. 1. C. de precib. Imper. offer. & Afflict. in decis. 111. & in decis. 5. in antiquis, & Ias. in consil. 173. col. pen. vol. 4. & Rebuff. in suis concordant. fol. 202. & iterum Bertran. in consil. 41. col. pen. vol. 1. & in consil. 66. col. 1. in fin. vol. 2. & in consil. 179. col. fin. vol. 2. & Ioann. de Silua in tract. benefic. fol. 174. col. 4. in fin. & seq. & Bertran. in consil. 132. col. 2. volum. 3. & in consil. 204. colum. 2. vol. 3. & in consil. 291. col. pen. vol. 3. & in consil. 308. col. 1. eod. vol. 3. & in consil. 316. col. fin. eod. vol. 3. & Ruin. in consil. 100. col. fin. vol. 3.

C A P. CCCLXXXII.

Argumentum est in Summario.

S V M M A R I V M.

- 1 Clausula, non obstante, non efficit vt dispositio ad contractum iuratum extendatur.

Sexto ampliatur hanc ampliacionem, etiam quod ad hanc clausula, non obstante, † in dispositione Principis vt dixit Gomes in cap. primo, cart. 58. de constitut. lib. 6. & Ferrat. caut. 20. & caut. 54. & Staphil. De liter.

gratio. & iust. cart. 99. & Bertran. in consil. 41. colum. penult. volum. 1. Contrarium vero voluit Cardinal. in consil. 25. in fin. & Thom. Grammat. in decis. 66. num. 37. & in consil. civili 16. Id autem procedit & locum habet, siue sit iuramentum tertii, vt in d. cap. constitutus, extra de rescript. siue ipsius, vt inquit Roman. in consil. 379. col. penult.

C A P. CCCLXXXIII.

Argumentum est in Summario.

S V M M A R I V M.

- 1 Salua conductus impetratus à Principe contra suos creditores, non operatur quo ad creditores, qui habent sua credita iureiurando confirmata.

Infertur autem ex prædictis, † illum quem dicunt salua conductum seu securitatem à Principe contra suos debitores impetratum, quo ad eos creditores nihil operari, qui sua credita iureiurando confirmata & conualidata habent, vt inquit Alexand. in consil. 205. col. fin. vol. 2. & in consil. 137. col. 2. volum. 6. & in consil. 38. colum. 2. volum. 3. & Ias. in l. quoties, colum. 1. C. de precibus Imperat. offeren. & Baerius in tract. de iureiuran. in privileg. 21. incipiente, nam licet. & Hippol. Marsil. in singul. 515. & Afflict. in decis. 5. & 3. colum. penult. in antiquis, & Ferrat. in caut. 55. & Ioan. de Silua in tract. de benefic. fol. 175. colum. 1. & Boerius in decis. 296. num. 5. Contrarium vero tenet Cardinal. in consil. 24. colum. fin. vbi vult, vt per clausulam, non obstantibus, tollatur transactio iurata, prout voluit etiam Felin. in cap. constitutus, extra de rescript.

Id autem de consuetudine in saluo conductu non seruari dixit Boerius in decis. 296. dum inquit non seruari hodie hoc de iuramento, ex quo saluus conductus redditur inutilis, cum hodie omnes creditores soleant sua credita iureiurando confirmare, ac conualidare. Declaratur autem, vt per Magalot. in tract. de saluo conduct. pag. 16. cum ait saluum conductum etiam iuratum absque legis auctoritate concessum, seruandum non esse.

C A P. CCCLXXXIV.

Argumentum est in Summario.

S V M M A R I V M.

- 1 Impetratio obtenta à Principe, non intelligitur derogare statutis iureiurando confirmatis.

Præterea ex prædictis etiam infertur, † impetrationem à Principe obtentam statutis iureiurando confirmatis non derogare, vt dixit Felin. in dicto cap. constitutus, colum. 2. extra de rescript. & habetur in cap. nonnulli, colum. 12. in eodem tit. & in cap. cum accessissent, col. 6. extra de constitut. & tradit etiam Philip. Franc. in cap. cum aliquibus, col. 1. de rescript. lib. 6. & Thomas Ferrat. caut. 54. Ampliat autem hoc dictum Anton. Gabriel. eodem in loco, numero 25. etiam quod statuta iurata sint solummodo ab ipso impetrante, non autem à collegio, vt voluit Rota in decis. 294. & Felin. in dicto cap. constitutus, col. 3. extra de rescript. & Philip. Franc. in cap. 1. colum. fin. de iureiuran. libro 6.

Limitatur deinde hoc dictum, secundum dominos de Rota in d. decis. 394. in gratia facta motu proprio,

prio, de quo infra dicitur, & tradit Magal. in tract. de salvo. conduc. pag. 16. vbi etiam aliis duobus modis limitat, vt infra dicitur.

Sexto ampliat, & idem esse in consuetudine, vt inquit gloss. consuetud. Bitur. fol. 64. col. 3.

Limitat autem primo loco hoc dictum, vt dispositio generalis non faciens mentionem de iuramento, non habeat locum in dispositione facta motu proprio, propterea quod illa etiam operatur quo ad iuratum dispositionem, vt voluit Rota in decis. 294. in nouis. & refert & sequitur Philipp. Franch. ibi in cap. primo, colum. final. de iureiuran. libro 6. & Felinus in dicto capitulo constitutus, columna tertia, de rescriptis, libro sexto, qui tenent satis esse si appareat generaliter clausula, non obstante.

Secundo vero loco limitant Domini Rotæ in dicta decis. 294. in nouis, vbicunque ex rationabili causa posset quis à iurata dispositione recedere, propterea quod in eo casu etiam generalis dispositio iuratum dispositionem amplectitur, vt ibi latius ipsi prosequuntur, & idem voluit Philipp. Franch. in cap. 1. col. fin. de iureiuran. lib. 6. & Felin. in d. cap. constitutus, col. 3. extra de rescriptis.

Tertio limitat, vbicunque quis iurat seruare statuta & contenta in eis: secus vero si iurauerit in genere seruare statuta, propterea quod tunc potest statutis contravenire, & facere: & illa impetratio subsistit, vt voluit Rota in dicta decisio. 294. in nouis, & Philipp. Franc. in cap. 1. colum. fin. de iureiuran. lib. 6. & Paul. de eleaz. in dicto cap. cum non deceat, de electione libro sexto, & Geminian. in consil. 83. in fine, & Rebuffus in tract. concordant. folio 202. Confirmatur hæc conclusio arguendo à simili: Nam si iureretur seruare statutum eo sublato quis si illud non seruat, in periculum incurrere non dicitur. At secus si iureretur seruare contenta in ipsis statutis, propterea quod in eo casu etiam statuto reuocato in periculum incurritur, vt dixit Anton. de Butr. in cap. primo, col. 4. & penult. extra de his que sunt à maior. parte cap. & Rebuffus in tract. concordant. fol. 202. Contrarium autem, vt scilicet idem sit siue iureretur specificè seruare contenta in statutis, vel statuta ipsa, voluit Dominicus à sancto Geminiano in cap. in his, in fine, 2. distinct. & Felin. in dicto cap. constitutus, col. 3. extra de rescriptis. & hoc idem tenent Lopus, Geminian. Imola, & Philipp. Franc. in d. capit. cum non deceat, vbi non facta distinctione, an iuramentum sit simpliciter super statutis, vel specificè seruare contenta in statutis, idem concludunt, siue sit dispositio à Principe per viam legis, vel aliter, vtputa ad priuatam vtilitatem, & sic per particularem dispositionem facta, vt paulo infra habetur.

Quarto loco limitat, quoties dispositio Principis per viam legis emanaret, quia tunc etiam dispositioni iurata derogatur, etsi de ipso iuramento mentio non fiat, vt voluerunt Lopus Abb. Ioan. And. & Dominic. à sancto Gemin. in d. cap. cum non deceat, vbi etiam tradit Perr. de Anchar. in fin. & Felini cap. constitutus, col. 3. in 2. limitat. extra de rescriptis. & Gomes in cap. 1. cart. 59. de constitut. lib. 6. Contrarium autem tenet ibidem Philip. Franc. post Imolam, & Decium in d. cap. constitutus, col. penult. extra de rescriptis.

Quinto loco limitat, quando clausula generalis, non obstantibus, posita in prouisione beneficii referuati, vel vacantis apud sedem Apostolicam tollit

etiam statuta iurata, vt voluerunt Domini Rotæ in decis. 633. in antiquis. & tradit Felin. in d. cap. constitutus, col. 4. in 3. limitat. & si ibidem Decius col. penult. id dicat potius procedere de stylo curiæ, quam de iure.

Sexto limitat, quando adest clausula, pro expressis, cum per eam censeatur derogatum etiam constitutionibus iuratis vt voluit Socin. in consil. 169. col. 6. alias in consil. 120. col. 5. vol. 4.

Septimo loco limitat, quando iuramentum continet reuerentiam tantum illius, cuius respectu præstatur, vtputa quia iuratum sit non alienare inconsulto summo Pontifice, nam tunc habita licentia à summo Pontifice, & si de iureiurando mentio non fiat, subsistit alienatio: & idem si de alio dictum sit & iuratum non alienare sine eius voluntate, propterea quod habita licentia ab eo, sine qua alienari non poterat, & si de iuramento mentio facta non sit, subsistit alienatio, vt inquit Ioan. And. in cap. vt super, circa princ. extra de reb. eccles. non alien. & tradit Felin. in cap. constitutus, col. 3. in 1. limitat. extra de rescriptis.

Octauo loco limitat idem Gabriel, vbicunque iudex interdixisset alicui contrahendi facultatem ex iusta causa: nam tunc non subsistit etiam contractus factus ab eo cum iuramento, vt dixit Cremen. in sing. 118.

Nono limitat in casu, in quo actus est prohibitus fauore tertii, non autem ipsorum contrahentium, propterea quod in eo casu dispositio quamuis iurata prohibitioni non subiacet, & ratio est, quia actus iuramento non confirmatur, vt dixit gloss. in l. fin. §. filius, in verbo, voluntatem. C. de bon. qua liber. & tradit ibidem Bald. in princ. & Salycet. & Castr. & rursus idem voluit Bal. in l. non dubium, col. pen. in prin. C. de legib. & Imola in cap. cum contingat, col. 26. versic. & prædicta dicit procedere, extra de iureiuran. & Ias. in dicta authent. sacramenta puerum, col. 12. versic. ego addo. & Abbas in disputatione sua incipiente, stante statuto, colum. 3. versic. illi vero iustitia. & Curt. in consil. 552. & Parpal. in l. si quis maior, colum. 11. versic. sexto, & C. C. de transactio. & Paul. Castrens. in l. & heredi. §. filius familias, in fin. ff. de pact. & hanc conclusionem sequitur asserens eam esse magis communem, Curt. iunior in consil. 152. colum. 2. & idem videtur velle Imola in dicto cap. cum contingat, colum. 32. extra de iureiuran. & idem voluit Bart. in l. hac edictali, in fin. prin. C. de secund. nupt. & Afflict. super constitut. fol. 271. col. 2. contrarium tamen tenuit Corn. in consil. 310. col. 3. volum. 4. & Bertran. in consil. 132. colum. 2. in noua impressione.

Tenendo tamen primam opinionem, quæ magis communis videtur, inquit eam declarando in præiudicium alterius non valere, sed in præiudicium ipsius iurantis, vt inquit Imola in dicto cap. cum contingat, colum. 45. versic. item aduerte, extra de iureiuran. & in consil. 1. volum. 5. versic. non videtur bona. & Bertran. in consil. 138. col. 2. vol. 2. & fuit de mente & intentione Speculatoris in tit. de actore. §. 1. versic. sed quid si iurauerit. Et si etiam in hoc vltimo contrarium firmauerit Castrens. in d. l. & heredi. §. filius familias, in fin. ff. de pact.

Decimo præterea limitat, si deficiat solemnitas probatoria inducta ob publicam vtilitatem, vt dixit Brun. in tract. de form. in tit. de potest. & affect. for. quaest. 32. libro sexto, versic. consequenter in casu e conuerso.

Vndecimo limitat, & inquit hanc conclusio-
nem intelligendam esse quo ad hoc vt iuramen-
tum effectum non habeat, alias secus, vt voluit Ro-
man. in consil. 161. in fin. vol. 5.

C A P. CCCLXXXV.

A R G V M E N T V M.

Iuramentum de obseruando sta-
tuta, an operetur in obsoletis.

S V M M A R I A.

- 1 Potestas, & quilibet alius iudex, si iuret seruare sta-
tuta, eius iuramentum non extenditur ad ea, quæ
in desuetudinem abierunt.
- 2 Iuramentum de obediendo Imperatori, intelligitur
donec est Imperator.
- 3 Iurans seruare statuta, ea tamen ex causa transgredi
potest.
- 4 Iuramentum stricte intelligendum & interpretan-
dum est.
- 5 Iuramentum generale non comprehendit casum ve-
rosimiliter non cogitatum.
- 6 Iurans suscipere in se omne periculum, casum fortui-
tum suscipere non dicitur.
- 7 Generali in dispositione non veniunt ea, de quibus in
specie disponens verosimiliter non disposuisset.
- 8 Donans si iuret non reuocare donationem aliqua de
causa sub pœna, si natus filiis donata repetat, stipu-
latio pœnalis non committitur.
- 9 Iurans seruare statuta Ecclesie tam edita, quam e-
denda tale iuramentum non extenditur ad statuta
moribus vtentium non recepta, vel contraria con-
suetudine abrogata.
- 10 Tutorum confirmationem ad statuta non recepta ex-
tendendam non esse.
- 11 Generalis renunciatio licet non comprehendat legiti-
mam, sed requiratur specialis & expressa legitima
renunciatio.
- 12 Renunciari, an possit. l. de his. ff. de transact.
- 13 Renunciatio generalis cuiuslibet auxilii legum cum
iuramento subsistit.
- 14 Lex vel statutum loquens de contractu, an ob iustu-
randum locum habeat in quasi contractu.
- 15 Iuramentum si præstitum sit de seruandis statutis, in-
telligitur de statutis validis, non de inualidis &
nullis.
- 16 Iurans omnia & singula, &c. intelligitur iurasse de
illis, quæ principaliter in dispositione continentur,
non de his quæ assertiue dicta sunt.
- 17 Iuramentum omnia deducta in testamento aquali-
ter determinat.
- 18 Iuramentum etiam sub clausulis generalibus, ac et-
iam ratione consuetudinis, comprehendi non po-
test.
- 19 Iuramentum quantumcumque generale, interpretatio-
nem recipit legitimam.
- 20 Iuramentum non operatur, quando generalis oratio
causam non includit.
- 21 Iuramentum interpositum super generali dispositio-
ne, non extenditur ad ea, ad quæ non trahitur ge-
neralis dispositio.
- 22 Iuramentum non trahitur, nisi ad illos casus, ad quos
trahitur renunciatio.
- 23 Iuramentum non extenditur ultra quam extenda-
tur dispositio.
- 24 Casuum fortuitorum vbi renunciatio simpliciter fa-
cta non subsistit, iuramentum quoque nihil ope-
ratur.
- 25 Iuramentum non extendit vires suas, nisi ad contenta
in iuramento, super quibus fuit iuratum.
- 26 Iuramentum assertorium non contraueniendi asser-
torium intelligendum est, vt ad promissa principa-
liter referatur, non ad incidenter.
- 27 Iuramentum interpretatur, ampliatur & restringi-
tur iuxta ius commune.
- 28 Iuramentum generale trahitur solum ad illos casus,
ad quos dispositio seu renunciatio non iurata tra-
hi potest, non autem ad alios casus.
- 29 Clausula generales & iuramenta apponuntur in in-
strumentis ex quodam stylo.
- 30 Clausula generales non excludunt ea remedia, quæ
contrahentes ignorant.
- 31 Verba pregnantia multum operantur.
- 32 Sermo generalis ciuilitate intelligendus est.
- 33 Iuramentum & contractus & alia, quæ inter hominea
geruntur, recipiunt limitationem & declarationem de
causa mouente & impellente.
- 34 Iuramentum & renunciatio in dubio restringuntur.
- 35 Iuramentum extenditur ad connexa, non autem ad ex-
tranca.
- 36 Iurans quod alicui obediens, restringitur, nisi præce-
ptum repugnet ordini iurantis.
- 37 Iurans super facto, videtur iurare super omni iure ab
eo descendente.
- 38 Iuramentum appositum super re, an extendatur ad
eius fructus.
- 39 Iuramentum de parendo mandatis, intelligitur de
honestis.

Accedit prædictis illud quod dixit Natta in
consil. 19. num. 8. volum. 1. dum inquit, † quod
licet Potestas iuret seruare statuta, illud tamen iu-
ramentum non extendi ad ea, quæ in desuetudi-
nem abierunt, quandoquidem tunc statuta non di-
cuntur. l. de quibus, in fin. ff. de legibus ibi, per desuetu-
dinem abrogentur. & l. prima, in princip. C. de caduc. tol-
lend. ibi, vel per desuetudinem abolitam. & est text. in
cap. venerabilem, extra de election. Vbi dicitur, † quod
iuramentum obediendi Imperatori intelligendum
est, donec est Imperator: non autem vbi desierit
esse Imperator, vtputa quia fortasse depositus sit,
prout ad hoc notat ibi illum textum Abbas in vlt.
notab. & facit illud, quod voluit Bald. in l. clari &
aperti. C. de fideicommiss. vbi expresse inquit, † quod
ille qui iurat seruare statuta, ea tamen ex causa
transgredi potest: nulla autem magis iusta causa re-
cedendi à statuto esse videtur, quam hæc, quod
amplius non dicatur statutum. Vnde dixit Ripa in
cap. 17. num. 3. lib. 3. de donation. & grat. reuoca. iura-
mentum stricte interpretandum esse, vt dixit Ab-
bas in cap. tua nos num. decimoquinto, extra de ecclesiast.
edific. vt etiam habetur in cap. penult. extra de iureiur.
Vbi expresse habetur de casu ad casum extenden-
dum non esse, vt habetur etiam in cap. clerici, ex-
tra de verborum significationibus. & rursus idem Ripa
in l. si vnquam, numero decimo, C. de donation. & grat.
reuoca. dum inquit, iuramentum † generale non
comprehendere casum verosimiliter non cogita-
tum. l. si libertus ff. de oper. libert. & notatur in capitulo
Quintauallis,

Quintaualis, extra de iureiuran. & voluit Bartol. in l. si societatem. §. arbitrarium. ff. pro socio. Qui enim in se suscipit quodlibet periculum ꝑ cum iuramento, casum fortuitum in se suscipere, de quo cogitasse nõ præsumitur, non intelligitur, vt inquit Bart. & tenent communiter scribentes in l. sed & si quis. §. quaesitum. ff. si quis cautio. & Ioan. Andr. & communiter Canoniste in c. 1. extra deposit. & Alex. in consil. 28. volum. 1. & in consil. 31. volum. 2. id quod procedit etiam si adfit in donatione illa generalitas, videlicet ex quacunque causa, &c. etiam quod apta sit ad comprehendendum liberorum quoque causam: Nam & si ita fit, donans tamen de ea cogitasse non præsumitur, & ideo non comprehendendi dicendum est: ꝑ quando quidem in generali dispositione ea nõ comprehenduntur, de quibus disponens in specie verosimiliter non disposuisset. l. obligatione generali. ff. de pigno. & c. fina. de offic. vicar. lib. 6. & cap. 2. extra de peniten. & remissio. Vnde etiã infertur, quod si quispiam donans ꝑ iuret donationem non reuocare vlla de causa sub aliqua pœna, & natis filiis donata repetat, pœnalem stipulationem non committi, prout dixit etiam Imola in cap. fin. colum. 6. extra de donatio. Præterea idem Ripa libro primo respons. cap. 5. num. 4. de legib. & longa. consuetud. inquit, quod si quis iurauerit ꝑ seruare statuta ecclesiæ tam edita quam edenda, tale iusiurandum ad statuta moribus vtentium non recepta, vel per contrariam consuetudinem abrogata, non extendi, vt voluit Bal. in prælud. feudo. colum. 5. versic. item nos dicimus, per illum textum. Vbi voluit etiam Imola & sequuntur alii, in cap. 1. extra de his, qua sunt a maiori parte capituli. Pariter etiam non extenditur ad statuta edita contra commodum & vtilitatem ecclesiæ, d. cap. 1. ac etiam cap. 1. de iureiuran. in sexto, vbi idem ipse valde latius profequitur. Præterea hanc quoque conclusionem sequitur Rolandus à Valle in consil. 99. num. 7. volum. 2. & est de gl. hoc singularis, vbi notat Bart. & ceteri sequuntur, in l. si quis priore. ff. ad senatusconsult. Trebellian. Vbi etiam habetur ꝑ statutorum confirmationem ad statuta non recepta extendendam non esse, vel alias abrogata, cum amplius, (vt supra diximus,) statuta non sint.

Præterea Tiraquel. in præfatione l. si vnquam, num. 144. C. de reuocan. donatio. de generali renuntiatione loquens inquit, quod licet generalis ꝑ legitimam non comprehendat, sed speciali opus sit, & expressa ipsius legitimæ renuntiatione, vt est text. in l. si quando. §. generaliter. vbi id notat Guliel. Cyn. Bald. Salicet. & Castren. & recentiores, C. de inofficio. testamen. cum multis concordantibus ab eodem congestis in tractatu primogenitu. questio. 55. numero secundo, versic. sed fac posse. generalem tamen cum iuramento sufficere: & ideo pro limitatione deferuire potest, vt ibidem expresse tenuit Ias. in colum. 3. & in consil. 207. in presenti consultatione, colum. 3. versic. secundo facit, volum. 2. & ante eum idem voluit Paul. Castren. in l. in ratione, la tertia, in fine princip. ff. ad legem Falcidiam, & Roman. in l. prima. §. si quis ita, colum. 9. vbi vult, vt tradit ibidem etiam Barbat. colum. 12. versic. item in quantum. ff. de verborum obligatio. & Alexand. in consil. 181. per spectis instrumentis, circa medium, volum. 5. & iterum Barba. in d. cap. ex rescripto, extra de iureiuran. & in consilio vigesimo quinto, scribit sapientia, colum. 8. versic. adduco, quod voluit, volum. 1. & Decius in consilio vigesimo sexto, cuius superscriptio incipit, nam filia dotata, colum. 2. versic.

præterea etiam renunciatio, & in consilio octuagesimo nono, viso puncto, colum. fina. & in consilio 180. visa renuntiatione, colum. 4. versic. secundo specialiter & Stephan. Bertran. in consil. 284. Venio ad primum, colum. fina. volum. 3. & Georg. Natta in cap. quamuis, colum. 8. versic. aduerte tamen, de pact. libro sexto, & Ias. in consilio 207. verba instrumenti, colum. 4. versic. secundo facit, volum. 2. & Curt. iunior in consil. 3. Bartolomeus, in fi. & Franc. Ripa, qui dixit hanc esse communem opinionem, respon. libro primo, capitulo sexto, nepotibus matris, colum. 5. & iterum volum. 3. respon. capitulo quinto, pater quinq. nummorum millia, in fine, & in rubrica ff. de verborum obligatio, columna secunda, numero primo. Pariter etiam ibidem, nu. 145. inquit Tiraquellus, quod licet non possit renunciari ꝑ legi, de his. ff. de transa. Etio. secundum Iacob. Butriga. Guliel. de Cunio. Mart. Sil. Bartol. Bal. Angel. Salicet. Castren. & alios ibi, & Signoro. de Homod. in consil. 253. in facto questionis, in fi. & Socin. in consil. 214. in causa Onophrii, colum. penult. versic. adhuc obiici potest, volum. secundo, cum concordantibus adductis à recentioribus in d. l. de his, attamen per generalem renuntiationem ꝑ cuiuslibet auxilii legum cum iuramento ceasetur ei legi renunciari, substititque renunciatio, vt dixit Alexan. in l. qui Roma. §. duo fratres, colum. 34. scilicet. ff. de verborum obligatio. & in consilio vndecimo, viso, ac vt oportet considerari, colum. 5. versic. potest & tertio, iunctis sequentibus versic. libro secundo, & Corn. in consilio sexto, in hac consultatione, per totum, libro primo, iunctis prioribus cum posterioribus. loquitur enim ibidem in generali renuntiatione, & clarius idem voluit Socin. in consil. 200. quoniam ex forma. colum. penult. versic. item vbicunque, libro secundo, quod repetitum est libro quarto. consil. 128. & Ias. qui id reputat singulare in d. l. de his, colum. 4. versic. concludo ergo, & Carol. Ruin. in consil. 156. circa processum, colum. 3. num. 7. libro tertio, & primo, & Stephan. Bertran. in consil. 18. viso consultationis themate, in fine secundi dubii, volum. 2. & iterum in consil. 103. circa processum, in 3. dubio. siue fin. volum. 2. & Anton. Bauer. in tractu. de virib. iuram. versic. 35. incipiente: Nam licet transactio. & ante hoc Imola in dicto cap. cum contingat, columna penultima. versic. circa sextum, extra de iureiuran. & Raphael. in l. si quis pro eo, in princip. ff. de fideiuss.

Verum quatenus supra diximus, ex generali iurata renuntiatione legitime præiudicium afferri, contrarium voluit Guliel. de Cun. vt subdit ibidem Tiraquel. in eadem præfatione ad dictam l. si vnquam, num. 160. prout inquit à quibusdam citari in d. l. de his ff. de transactio. & Bal. in rub. colum. fina. ff. de iureiuran. colum. fina. in princip. versic. non tamen credo. Ibi enim de huiusmodi iurata renuntiatione loquitur, vt ex verbis præcedentibus apparet, vbi etiam Roman. sibi contrarius, in l. qui superscritus, in tertia limitatione, vbi etiam tradit Imola. ff. de acquiren. heredit. & Franc. Aretin. in l. prima. §. si quis ita, tum in colum. 5. versic. adde dictis tum etiam in colum. penult. versic. adde primo. ff. de verborum obligatio. & Barbat. pariter sibi contrarius, in consilio 43. sempiterna colum. fina. volum. 2. & Cornè. in consilio quinquagesimo quinto præclare scribitur, colum. penult. versic. Præterea facit, iunctis sequen. per totam illam colum. eodem lib. 2. & Fabia. Gocibi. in auth. nouissima, quest. 21. princip. C. de inofficio. testamen. & Albert. Brun. in consil. 82. super difficultate, colum. fina. & Bertran. sibi pariter contrarius in consil. 3. visis hinc inde.

Dixit præterea Tiraquel. *in loco supra relato, numero 161.* quod quatenus dictum est per generalem renunciationem iuratum renunciatum censeret ac derogatum *d. l. de his. ff. de transactio.* contrarium tenuisse Ioan. Maria. *in consil. 2.* illorum quatuor, in materia substitutionum, *d. l. de his. ff. de transactio.* incipiente, *clementissimi & omnipotentis Dei, &c. Defuncto nobili, col. penult. versic. ad sextum & septimum. & Franc. Fondra. in consil. sequen. incipiente, Deus via, veritas & vita. præsens consultatio, colum. 3. versic. verum prædictis,* ubi inquit, iuramentum ita demum confirmare renunciationem dictæ legis, si expresse ei renunciatur, aut aliter fideicommisso ab aliquo relicto: alias vero secus, prout ex multis iuribus apparet, quæ ibi deducit, & ante eos tradidit Barbat. & Socin. sibi contrarius, quorum neuter meminit, ille *in d. consil. 55. colum. penult. volum. 2. & in consil. 214. in causa Honophrii, colum. fina. versic. secundo respondeo iunctis præcedentibus, lib. 2. & apertius in consil. 130. in casu conuentionis, colum. 2. versic. præterea licet in iuramento, lib. 3. & satis obscure Francisc. Aret. in consilio 92. viso legato. in 3. dubio, lib. 3. & idem apertissime in l. qui superstitis, colum. 5. versic. & ad ea quæ dixi. ff. de acquir. hered. & facit satis commode ad rem nostram illud, quod habetur *in decisio. Pedemont. 92. num. 8.* dum inquit, iuramentum non includere casus illos, quos dispositio non includeret, super qua opponitur. Et ideo nec etiam excludere illos, quos dispositio non iurata includit, argumento *d. l. si vnquam. C. de reuocan. donatio. & l. fina. C. de non numerata. pecun.* Omittendum etiam non est, quatenus in terminis nostris inquit Iacob. Mandel. de Alba. *in consil. 1. num. 6.* iuramentum non ampliari actum, sed eum confirmare tantummodo *l. si. C. de non numerata. pecun. & sequitur Corne. in consil. 12. licet diffuse. volum. 4.**

Quatenus autem supra quæsitum fuit, an comprehendat casus fortuitos, videas ibidem nonnulla & si de iuramento loqui non videatur. Dixit etiam Guliel. Benedic. *in cap. Raynutius, in verbo, testamentum, tertium, num. 36. extra de testamen.* quod ob
14 iuramentum ¶ lex loquens in contractu, in quasi contractu locum habere, vt voluit glos. singularis *in authen. sacramenta puberum. Cod. si aduers. vendit. in versic. contractibus,* & pariter etiam in distractu locum habere, id est in liberatione, ita vt adolescens ligetur, si tutoribus suis cum iuramento renunciet, prout est glos. singularis *in l. quid. ergo, in princip. in verbo, contrarium. ff. de contrar. iudic. tutel. vt ibidem.*

Verum redeundo ad ea, de quibus supra loquuti sumus, dixit etiam Paris. *in consil. 92. num. 13. volum. 3.* iuramentum iuxta principalem naturam & dispositionem contractus, super quo apponitur, intelligendum esse, & vterius non se extendere quam verba ipsius contractus, super quo apponitur patiantur, vt habetur *in d. l. fina. C. de non numerata. pecun. & voluit etiam Bal. in consil. 29. casus, vir donauit, volum. 3. & tradit Angel. in consil. 315. statuto cauetur, colum. 1. & Alexan. in consil. 37. viso, colum. 3. volum. 2. cum multis aliis, quos refert Decius in consil. 240. & diligenter.* Dixit etiam, quatenus pertinet ad prædicta, Parisius *in consil. 10. num. 26. volum. 4. per ea, quæ notauit Felin. in c. ex tenore, colum. 4. num. 11. versic. quinto dicit Alberic. extra de rescriptis.* quod si præstetur
15 iuramentum ¶ seruandi statuta, de validis, non au-

tem inualidis & nullis intelligendum esse, vt ibidem Felin. multa alia cumulat. Præterea ad hoc quoque propositum *in eodem consilio 10. numero 33.* inquit, iuramentum non extendi vltra causam illam, ob quam iuratur, *capitulo penult. extra de iureiuran. & l. si actori, & l. si duo. §. si quis iurauerit ff. de iureiuran.*

Pertinet etiam ad ampliationem prædictorum illud, quod dixit Paris. *in consil. 110. num. 3. volum. 1.* quod iuramentum censetur præstitum limitate, videlicet iuxta qualitates comprehendas in prima promissione, secundum quam consensus limitatur, & ideo iuramentum dicitur præstitum & vterius non extenditur, vt habetur *in dicta l. fina. C. de non numerata. pecun. prout voluit etiam Bartol. in l. Titia. §. Imperator. colum. fina. ff. de legat. secundo, & in d. l. si quis pro eo, colum. quinta, versic. octauo prohibetur, & in versic. prædicta quæ dixi. ff. de fideiussor. & Imola in capit. cum contingat, in septima columna in princip. versic. ex prædicta extra de iureiuran. & las. in l. si ita quis. §. ea lege, colum. septima, versic. si prima. ff. de verborum obligatio. & in dicta authen. sacramenta puberum, numero quinquagesimo quinto. C. si aduers. venditio. & in l. si mihi. §. in legatis, numero decimo octauo, & in l. nemo potest, numero 39. ff. de lega. 1. vbi plura alia referendo inquit, iuramentum regulari iuxta mentem cōtrahentium, & non aliter. Iridem Parisius *in consil. 97. num. 87. volum. 1.* inquit, ¶ *iuramentum omnia & singula, &c. vt de illis iuret, quæ principaliter in dispositione continentur, dicendum videri, non autem de illis, quæ assertiue dicta sunt, seu enunciatiue, vt dixit Specul. in titulo de deposito. §. 7. versic. vndecimo considerando. & refert Aret. in l. gerit. colum. 6. versic. & quia supra ff. de acquir. heredit.* Dixit tamen Hieron. Grat. *in consil. 1. numero 24. & 25. volum. 1.* iuramentum ¶ omnia in iu-
17 ramento deducta æqualiter determinare. *l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pupilla. & l. quamuis. C. de impuberum, & aliis substitutionibus.**

Vnde idem Grat. *in consil. 9. num. 123. volum. 1.* inquit ¶ iuramentum nec sub clausulis generalibus, 18 ne ratione consuetudinis comprehendendi posse verborum expressam & determinatam formam requirat, vt voluerunt Abbas & Butr. *in cap. penult. extra de iureiuran. & Socin. in l. Gallus. §. idem credendum. ff. de libe. & posthum.* Quod maxime in eo casu admittendum putat, ex quo in instrumento extensum non est. Nec etiam alius notarius illud extendere potest, sed ille tantum qui de eo apponendo rogatus fuit, vt inquit Bal. *in rub. ff. de fidei instrumento. colum. 6. versic. quarto queritur.* Id autem sine aliqua dubitatione non transit, vt habetur *in l. argentarum, in princip. C. de eden. & late tradit Barba. in consil. 2. colum. penult. volum. 4. & las. in d. §. idem credendum, & Decius in l. semper in stipulationibus. ff. de reg. iur.* Vltra prædicta, quod iuramentum ¶ quantumcum-
19 que generale, legitimam interpretationem recipiat, & secundum intentionem iurantis ac etiam communem & verosimilem, vt habetur *in capit. ex parte. extra de cleric. non resid. & in cap. quemadmodum, & notatur in l. non videtur. §. qui iussu. ff. de iureiuran. & faciunt notata in cap. 1. versic. declar. de iureiuran. libro 6. & tradit ibidem Ioan. Andr. in glos. fina. & post Hostiens. in cap. veniens. extra de iureiuran. & notat glos. in d. cap. quemadmodum.* dum inquit, nota quod plerumque etiam subauditur honesta & possibilis conditio, & deinde subiicit speciales condiciones. Legitima

iureiuran. & Andr. Barba. late in consil. 60. colum. 2. volum. 2. & Socin. in d. consil. 103. colum. 3. in si. & ad prædicta optime facit id, quod voluit Specul. in tit. de emptio. & venditio. in §. nunc videndum, versic. quid si vendens equum. inquit quod si vendens equum seu aliud animal dixerit, vendo & do tibi equum vti calcitrosus, strabonem, bulsum, lunaticum, cum aliqua spatula non bene firma, & tanquam habeat omnes defectus, nolitque de villo prædictorum defectuum teneri, tenetur tamen casu quo equus ille bulsus reperitur, vel in spatulis dolorem habeat, quia venditor debuit se restringere ad defectum, quem equus specialiter habet. l. 1. §. si intelligatur. & l. queritur, in si. ff. de adil. edicto. & id notandum est ab iis, qui vendunt equos dicentibus, vt vulgo dicitur, darlo per vn sacco d' ossa. Quatenus autem pertinet ad casum nostrum, inquit notandum esse, quod cum notarii & contrahentes soleant ad cautelam apponere lata verba & prægnantia excludentia omnia ea: tamen ¶ verba illa remedia quæ contrahentes ignorant & verosimiliter ignorare præsumuntur excludere intelligi non debent, cum potius ex quadam notariorum consuetudine quam quod patres & contrahentes se inuicem decipere voluerint apposita dicantur, vt videtur tex. cum ibi notatis in capit. cum venissent, & ibi tradit Abbas, extra de institut. & in l. cum de indebito. ff. de probatio. prout etiam voluit Butrius & Abbas in d. cap. Quintauallis, & in d. cap. cum contingat, in fin. colum. antepenult. vbi etiam tradit Hostiensis. & ideo subdit ibidem Augustin. Berous, num. 60. quod cum notarii & contrahentes ad cautelam soleant verba satis lata apponere ac prægnantia, vt omnia remedia excludantur, non videtur ille, qui eo modo quo supra diximus iurauit, voluisse, sed potius permisisse talia verba apponi ad hoc vt consuetudo seruaretur, & notariorum stylus, argumento d. cap. cum venissent, extra de institutio. & l. cum de indebito. ff. de probatio. & ita etiam in terminis inquit voluisse Butrium in capit. Quintauallis, inquit ita de facto consuluisse, & idem etiam voluit Petr. de Ancharan. disputando, & esse etiam de mente Hostiensis. in d. cap. cum contingat, & hoc idem inquit in his terminis tenuisse Socin. in dicto consilio 103. colum. 3. & Decius in consil. 39. in secundo dubio, & Abb. in d. c. Quintauallis, in si. colum. 13. & Barba. in consil. 60. colum. 2. volum. 2. & gl. in d. c. veniens, extra de iureiuran.

Præterea inquit facere etiam ea, quæ notat Bartol. in l. prima, in 6. quest. ff. de iure codic. & esse etiam inquit Doctorum communem opinionem, ¶ vt huiusmodi verba prægnantia vti ex consuetudine apposita & notariorum stylo, non excludant, quin data magna & enormissima læsione contrahentibus possit: & ideo ab ea vti communi, cum tractetur de præiudicio & damno iurantis, qui per ea verba donare voluisse præsumitur, iudicando & consulendo recedere non debemus: quandoquidem nunquam talis interpretatio fieri debet, vt quispiam donare voluisse videatur. d. l. cum indebito. ff. de probatio. cum similib. Item Decius in l. ex his, numero 30: C. de milit. testamen. pariter cum prædictis conuenit, vt iusiurandum ultra vires promissionis non extendatur. & ideo infert quod si verba enunciativa ex se non probant, vt etiam si accesserit iusiurandum non probent dicendum arbitratur. Nec obstare inquit authent. quod obtinet. C. de probatio. propterea quod ibi

iuramentum præiudicat hæredi, qui non potest venire contra factum defuncti, & ideo aliter si aliis præiudicat, dicendum est. & id inquit in effectu pendere ab intellectu d. l. fina. C. de non numerata pecun. de quo inquit tradidisse in cap. 1. colum. 17. extra de iudic. Itidem rursus, quod iuramentum ad causam super qua iuratur restringi debeat, tradidit etiam Cardin. Alb. in l. actor. ff. de iureiuran. auctoritate Bartol. ibi, qui id colligit in sumario. Vbi etiam inquit illam tacitam conditionem habere, quam habet ille actus, cui accedit. & idem voluit Decius in d. consilio 366. & Socin. in consilio 40. part. 1. & in consilio 65. colum. 6. & sequen. & in consil. 66. colum. 4. & sequen. in eodem volum. & Abb. in cap. quemadmodum, extra de iureiuran. & late tradit Bauer. in tract. de vir. iuram. num. 24. cum seq. firmandum tamen arbitratur, vt posito vno ex correlatiuis, ponatur & aliud, vt habetur in l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. ff. de iureiuran. Vnde inferri potest, iuramentum ad hunc casum extendi, colligere tamen inquit solutionem ex iis, quæ tradit Alexan. in d. l. actor, in si. De his autem, quæ habentur in d. l. actor, refert se ad Paulum Castrensem in consil. 325. colum. 4. Præcedentem conclusionem, vt iuramentum ad plus non extendatur, tenuit iterum Cardin. Alb. in l. ex pupillari, num. 3. ff. de vulg. & pupilla. & Curt. in consil. 43. & in consil. 65. & Socin. iunior in consil. 144. & iterum Cardin. Alb. in d. l. fina. C. de non numerata pecun. & rursus idem Cardin. in l. 1. §. si impubere, num. 7. ff. de collatio. bonor. id limitat eodem modo, quo actus etiam limitatur & declaratur, in quo interuenit. & idem voluit Roman. in consilio 269. & Alexan. in consil. 179. colum. 3. volum. 1. & Aret. in consil. 24. & idem voluit Alber. de Rosate in d. l. actor. num. 1. ff. de iureiuran. prout etiam iuramentum ultra agentium intentionem non operatur, vt dixit Bal. in consil. 115. num. 5. volum. 1. Præterea redeundo ad ipsam extensionem, dixit Bal. in consil. 474. numero 2. volum. 5. quarendo, quid operetur iuramentum de seruanda voluntate paterna, an filius ob illud suam legitimam amittat. & non amittere existimauit. & ratio est, (de qua supra diximus) quod per verba generalia de legitima cogitatum non videtur, sed verbis specialibus opus esse. l. si quando. §. si oportet. C. de inoffic. testamen. secus vero de trebellianica, an sufficiat generalis promissio. l. fina. C. ad legem Falcid. & habetur in authent. sed cum testator, eodem tit. & facit illud, quod notat Guliel. de Cuneo in l. his. C. de transactio. & ex prædictis concludit, quemlibet de legitima sibi iure naturæ debita testari posse, & si aliter de trebellianica dici debeat. Conclusionem supra firmatam tenet etiam Bal. in capit. cum inter, numero 2. extra de renunciat. dum vult iusiurandum ad id tantum referri, super quo iuratum est. & inquit esse text. in l. si duo patroni. §. si quis. & in l. duobus exceptio. & §. sequen. & fina. ff. de iureiuran. & rursus idem voluit Ias. in capit. ad nostram, il tertio, numero 1. extra de iureiuran. dum inquit, quod iuramentum indefinitum distinguitur per ius commune, & ideo idem de statutis dicendum esse arbitratur, vt est text. in l. si seruis vestri. C. de noxal. & est glos. notabilis in l. fina. §. in computatione. C. de iure deliberan. & rursus notat ibidem in hoc sufficere, si verba generalia interpretentur medio regulæ, & vt de regula dicitur legitimas exceptiones patiantur. l. ita pudor. C. de adulter. & l. prima, §. 1. ff. quod vi, aut clam. Sermo namque ¶ gene- 32
ralis ciuilitè intelligi debet. l. si cui. ibi. seruatis, scilicet vbi

ubi debet, & in quibus debet. ff. de seruit. & idem videtur dicere Imola in d. cap. veniens, il. 1. num. 1. extra de iureiuran. ubi pariter notat, quod iuramentum de parendo mandatis alicuius, non extenditur aduersus verosimiliter non cogitata, vt inquit text. in l. qui cum tu. ff. de transactio. & iterum voluit Imola in capit.

33 petio. num. 1. extra de iureiuran. † quod iuramentum vt etiam contractus & alia, quæ inter homines geruntur, eam recipit limitationem ac declarationem, vt ea causa mouente vel impellente ad iuramentum seu contractum, quæ ex præambulis inter partes colligitur, vt inquit facere tex. in l. Titia. §. iisdem. ff. de verborum obligatio. & in l. item quia. ff. de pact. & ita colligitur ibidem, iuncto principio cum fine. Item & numero secundo, notat quod iuramentum de non agendo contra aliquem indeterminate præstitum, de illicito intelligendum esse contra debitum iuramentum, non autem de licito, (vt supra late diximus,) & præsertim eum causam trahit à iure proprio vel alterius illi coniuncti, vt ibidem latius per eum.

Præterea iuxta supra relata, quod iuramentum & 34 † renūciatio in dubio ad ius subsistens seu competens restringatur tempore renūciationis, & ideo renūciationem à petitione quæ deinde fiat respectu iuris post ipsam renūciationem & iuramentum superuenientis vel quæ sit, voluit Imola in cap. inter. num. 3. extra de renūcia. Et ideo renūcians & iurans non petere beneficium, non excludatur, si deinde recipiat & petat illud respectu noui iuris deinde quæ sit post iuramentum ex dispositione capituli, vel Papæ, vel vtriusque. Et id inquit etiam procedere, si renūciationi vel iuramento aliqua dictio apponatur, quæ tempus futurum respiciat, vt puta promittatur vel iuret non petere vterius ex causa superueniente tunc tempore renūciationis. & inquit facere illud, quod habetur in l. quod seruus. ff. de conditio. ob caus. & illud, quod late notat Bartol. in l. qui Roma. §. duo fratres. ff. de verborum obligatio. Rursus Imola in capit. venientes. num. 1. extra de iureiuran. iterum notat, quod iuramentum simpliciter præstitum referendum est ad actus capaces implementi eius, quod iuratur, & ideo iuramentum de exequendo sententiam, refertur ad sententias, quæ de iure exequi possunt. Rursus Abbas Panormitan. in capit. clericus, numero primo, extra de iureiuran. inquit contra ea, (quæ supra diximus,) iuramentum tam ad edita quam edenda extendendum esse, vt est text. in l. fina. G. quæ res pignori obligari possunt. Vbi habetur, quod si quis fortasse obligat bona sua, videtur non solum præsentia, sed etiam futura & soluendo hanc dubitationem inquit gloss. animaduertere ad hoc contrarium, & inquit ideo ad futura non extendi, quia iuramentum extendi non debet ad ea, de quibus verosimiliter cogitatum non fuit, nisi quo ad præsentia, cum solum statuta edita obseruare iurauerit, & ideo deinde non potuit ex nudo consensu iuramentum ad edenda extendere vel recenter edita, vt tex. innuere videtur. & rursus ibidem, numero secundo, inquit iuramentum esse stricti iuris, & ideo de facili extendendum non esse ob periculi periculum. & ibidem numero tertio, inquit, quod si subditus qui primum domino iurauit conuenerit vt illud iuramentum deinde ad alia extendatur, si fiat extensio, vt ibi, licet pacto successorem obligare possim, iuramento tamen

eum obligare non possum, vt notatur in capit. veritatis, extra de iureiuran. & id ea ratione, quod iuramentum ex simplici consensu non extendatur, sed expressum iuramentum requiratur, cum iurandi forma de substantia sit, vt optime notatur in d. capit. clericus.

Dixit iterum Abbas in cap. per tuas, num. 1. & 3. extra de donatio. quod non obstante iuramento non infraudandi iterum posse prælatum feudum non integre concessum perficere, si forte vasallus in mensura deceptus sit, non obstante iureiurando iam præstito. & ibidem num. 3. notat prohibitum aliquid concedere vel ædificare, prohibitum non videtur iam concessum reintegrare, vel opus iam constructum restituere, si ruinam minetur. & inquit ad hoc facere tex. in c. consuluit, extra de iuda.

Adnotauit etiam iterum Abbas in cap. ex parte, num. 4. extra de cleric. non residenti. iuramentum † licet regulariter, (vt supra vidimus,) non extendatur, ad connexa tamen extendi non posse, non autem ad extranea, vt voluit ibidem gl. fina. Ioan. autè Andr. ibidem, vt refert Abbas, negat gl. & Hostien. id colligere ex eo text. & ideo inquit, quod cum hoc iuramentum in iuris materia præstitum sit, secundum subiectam materiam intelligendum est, vt probatur in cap. sequenti, in eodem tit. de cleric. non resident. & ideo dixit Innocen. in cap. per tuas, extra de arbitr. iuramentum simpliciter præstitum in materia naturaliter alternatiua, alternatiue intelligendum esse, & ideo inferendo ad casum ibi propositum, inquit quod ex quo ius non arctat ad residendum indifferenter, quinimo ex legitima causa absentiam permittit, pariter etiam eodem modo iuramentum intelligendum esse.

Omittendum etiam non est, quatenus pertinet ad rem propositam, illud quod dixit Felin. in c. ne Dei, num. 5. extra de simon. † quod si præstetur iuramentum de obediendo alicui, restringitur quatenus præceptum repugnaret ordini iurantis. Vnde infert Dominicus à sancto Geminiano in cap. 1. in fine nota. de iureiuran. lib. 6. quod si minister prouincialis ordinis minorum iuret in fine triennii renūciare in manibus prouincialis capituli, tale iuramentum non subsistere: & id ea ratione, quia repugnat suæ regulæ à summo Pontifice approbatæ, ex quo per illam disponitur renūciationem in manibus capituli generalis faciendam esse: & ad hoc inquit facere illud, quod notat ipse Geminian. in c. nerui, in glos. in cap. formidat. 13. distinctio. dum inquit, quod si iurauit tibi obedire, intelligitur (vt supra diximus,) in licitis, & honestis. & adducit tex. in d. cap. ne Dei. & ideo dixit Imola in capit. dilecti, extra de maioribus. & obediens. quod si summus Pontifex iurat seruare consuetudines, de laudabilibus intelligendum est.

Præterea iurans † super facto, intelligitur iurare super quolibet iure descendente ex eo contractu, vt habetur in l. duobus. §. si quis iurauerit. ff. de iureiuran. & iterum idem dixit Bartol. in authen. sacramenta puberum, numero decimo septimo. C. si aduers. venditio.

Quatenus autem supra dicebamus, iuramentum extendi ad connexa, non autem ad extranea: illud omittendum non est, quod dixit Ioan. Marian. Riminald. in l. nam & postea. §. petitor. ff. de iureiuran. dum quærit, † an iuramentum interpositum super 35
re, ad

re, ad fructus quoque rei extendatur, & sic ad accessoria, ut ibidem probatur. & an idem de sententia dicendum sit, si feratur in reali propter rem, an comprehendat fructus ipsius rei. & eos comprehendere dicit, & si de eo mentio facta non sit, ut voluit ibi Roman. & Imola in *capit. ex conuentione, extra de restitutione spoliato. & Bartol. in l. ex diverso. ff. de rei vendicatio. & Ioan. Marian. Riminald. in l. si duo patroni. §. item Iulianus, numero primo. ff. de iureiuran. ex quibus colligi satis concludenter arbitratur, iuramentum super vno interpositum, ad id etiam effectum suum extendere, quod ab eo necessario prouenit, super quo appositum est, vel delatum. & ita inquit declarari text. illius. *l. in principio*, quod scilicet iusiurandum super vno interpositum, ad aliud non extendatur, nisi ex eo necessario consequatur: Nam prohibito vno. prohibitum etiam illud intelligitur, quod necessario consequitur. *l. secunda. ff. de iurisdict. omn. iudic. & ideo inquit, quod iurans de facto suo, potest etiam de facto illius conueniri, cui ipse successit, & econuerso, si fuerit iusiurandum à defuncto interpositum: aliud namque est factum defuncti, aliud hæredis. *l. stipulatio ista. ff. de verborum obligatio.***

Promittens namque factum suum, hæredis quoque factum promittere videtur, ut habetur in *dicta l. stipulatio ista. ff. de verborum obligatio.* & si respectu actionis vna & eadem persona censetur, ut habetur in *Authen. de iureiuran. à morien. præstito.* & late de hoc tractauimus, quando scilicet hæres repræsentet personam defuncti, in *l. i. ff. de religio. & sumpt. funer.*

Præterea prosequendo prædicta, quod iuramentum præstitum super principali, ad accessoria non extendatur, voluit Ias. in *l. iusiurandum. §. procurator, numero decimonono. ff. de iureiuran.* id quod extenditur etiam ad restitutionem factam de principali, quo ad vsuras & sic ad accessoria *l. fina. §. Lucius Titius. ff. de condic. indeb. ut dixerunt Bal. & Ludouic. Roman. in d. §. procurator.* & idem quoque inquit de restitutione à Principe facta nominatim ad bona, & volunt ut ad fructus perceptos non extendatur, ut est text. in *authen. idem de Nestorianis. Cod. de hæretic.* quem ad hoc notat & reputat singularem Angel. in *l. Gallus. §. & quid sit tantum. ff. de liber. & posthum. & Ludouic. Roman. in d. §. procurator. & idem tenet Bal. in capit. domino guerram. in titulo hic finit. lex. Conrad. & in *l. nam ad ea. ff. de legibus. & in l. fina. colum. 8. C. de senten. pass. & Alex. in d. l. Gallus. §. & quid sit tantum, colum. 19.* & omnes, subdit ibidem Ias. indifferenter ita tenere, licet contra arguant quo an Principis restitutionem. Pariter etiam, quod iuramentum ad illud non extendatur, de quo non est cogitatum, dixit iterum Ias. in *l. sub prætextu. num. 3. Cod. de transf. actio.**

Redeundo modo ad prædicta, † quod iuramentum de parendo mandatis de honestis intelligendum sit, tradit etiam Aymon. Crauet. in *tract. de antiq. tempo. parte prima, num. 28.* & ideo infert, quod generale arbitrium alicui concessum, non trahitur ad ea, quæ repugnant honestati, ut dixit Bartol. in *l. 1. ff. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. & Angel. & Fulgos. in l. milites. C. de testa. mil. & Socin. in consil. 53. colum. 2. vol. 3. & ibidem latius per eum.*

Item Hippol. Riminald. in *Institur. in tit. quibus alien. licet, vel non. num. 255.* inquit iuramentum li-

mitatum ad vnum casum, limitatum quoque effectum producere.

Dixit præterea etiam Lopus in *allegatione. 129. n. 7.* (ut supra quoque diximus,) iuramentum non ampliari: nec extendere contractum, nec contenta in eo. Vnde si contractus non includit casum successionis, pariter nec iuramentum includit, id quod voluit etiam Ruin. in *consilio nonagesimo octauo, numero 9. volum. 1. dum,* (ut supra diximus,) inquit iuramentum non operari quo ad casum, ad quem simplex renunciatio non trahitur causa deficientis consensus; & rursus idem voluit Ruin. in *consil. 126. numero 6. volum. 4. & Alber. de Rosate libro primo, de stat. questio. 25. num. 8.* inquit, iuramentum ea non comprehendere, quæ si sciuiſſet, non fuisset simpliciter iuraturus, argumento. *l. qui peculii. ff. de pecul. & l. obligatione. ff. de pigno. & l. creditor. §. Lucius. ff. mandati. & videtur casus in l. Lucius. §. Imperator. ff. ad municip. & idem voluit Newizan. in consil. 32. num. 14.*

C A P. CCCXXXVI.

Argumentum est in Summariis.

S V M M A R I A.

- 1 Pactum. l. commissoria, quando non valeat.
- 2 Text. in c. significante, extra de pign. declaratur.
- 3 Iuramentum, quando non liget tertios possessores.
- 4 Iuramentum quando pactum l. commissoria confirmare non dicatur.

AD vltiora procedendo Guido Papæ in *consil. 80. in princip. primo loco* inquit pactum. *l. commissoria, † non subsistere, & deinde concludit tertii possessoribus non obstare, † ut est text. in c. significante, extra de pignor.* vbi probatur iusiurandum in huiusmodi actu valere ea ratione, quod ille text. in dicto cap. loquatur in debitore iurante, quod sane ab ipso debitore iurante seruandum est, ea potissimum ratione, quod odio creditoris tantummodo tale pactum reproberetur: & ideo in hoc casu proculdubio ab ipso debitore iurante seruari debet, ut habetur in *d. cap. significante.* Secus vero dicendum videtur, si ad tertios perueniat, & contra ipsum tertium possessorem prædictum † non transit, id autem ex infra scriptis satis concludenter probatur: & primum, quia tertius possessor non iurauit, & ideo prædecessorum iuramento non ligatur, & præsertim cum ipsi tertii possessores iurantis hæredes non sint, ut habetur in *Authen. de iureiuran. à moriente præstito, in princ.*

Secundo loco confirmatur ex eo, quod dictum † iuramentum pactum ipsum l. commissoria, non confirmavit seu conualidauit, sed vsque à princip. 4
sæper fuit contractus nullus & inualidus, ut dixit Innocen. in *d. cap. significante, & Bart. in dicta l. si quis pro eo, in princip. ibi, quarto prohibetur. ff. de fideiussor. & idem inquit firmare Bouenc. in authen. sacramenta puerum, in sua repetitio. in materia. l. fina. Cod. si aduers. vendit. & ideo licet contractus, de quo agitur, non extitit, iuramento conualidetur & subsistere dicatur: verum contrarium tenet ipse, scilicet quod talis contractus inualidus remaneat, & ideo possint tertii possessores de inualiditate dicti contractus excipere aduersus petita. Præterea id Guido Papæ in *consil. 81. num. 3.* inquit ad tertium alias respondisse, quod licet iuramentum in tali pacto. l. commissoria*

feriæ appositum subsistat, ut videtur probari in d. c. *significante, extra de pigno.* id verum sit quo ad obseruantiam iuramenti ab ipso iurante, ut ibidem: ab huiusmodi tamen iuramento non confirmari, nec conualidari, ut voluit Innoc. in d. c. *significante, quem sequitur Bar. in d. l. si quis pro eo, in princip. ff. de fideiuss.* ibi, quarto prohibetur. & idem voluit Card. Floren. & Panorm. ut refert ipse Panorm. in d. c. *significante, in gl. si.* & idem etiam voluit Imola in d. c. *cum contingat, colum. 16. in 4. confirmatione, versic. nunc restat descendere ad quartum membrum. ibi. & per predicta, & c. extra de iureiuran. & idem voluit Angel. & ibidem refert Imola.* Præterea quod iuramentum non conualidet dictum contractum, probat expresse rex. in d. c. *significante, dum inquit, quod si debitor diligenter curauerit intra terminum soluere, iuramentum seruandum esse, & creditorem teneri pignus debitori restituere.* Si igitur pignus restituere tenetur, merito quod contractus conualidatus non fuerit, dicendum est, prout etiam dixit Bouench. in *authen. sacramenta puerum, in sua repetitione, in materia cause finalis. & si aduers. venditio.* Vbi inquit iuramentum illum contractum confirmare quo ad iuramenti obseruantiam. Ad id autem videtur posse responderi, contractum tunc non conualidari, sed iuramentum quo ad actus conseruantiam compellit. Præterea quod iurandum tale pactum non confirmet l. commissoriæ in pignoribus, est ratio, quod huiusmodi contractus iuri repugnat: Verum potest super tali iuramento dispensari, ex quo in odium creditoris reprobatur, ut inquit Panormitan. in d. c. *significante, in gl. fina.* prout etiam inquit ipse posse dispensari in materia c. *debitorum, extra de iureiuran.* si igitur potest super tali iuramento dispensari, merito non dicitur confirmatus, & ibidem, num. 4. loquitur de tertiis possessoribus. Præterea Ripa in libro 3. *responsorum. c. 6. num. 6.* pariter inquit, pactum l. commissoriæ in pignoribus ob creditorum improbitatem reprobatur. l. 1. & 2. c. *de pact. pignor.* Verum Ripa ibidem referendo quamplura alia, quæ iuramento confirmantur, inquit pactum. d. l. commissoriæ iuramento confirmari. Gozad. autem in *consil. 61. num. 7.* inquit, quod licet pactum legis commissoriæ in pignoribus reprobetur. d. l. 1. & 2. c. *de pign. & d. c. significante, extra de pignor.* si tamen interueniat iuramentum, seruandum esse, ut inquit voluisse Innocen. & communiter scribentes in d. *cap. significante, & Bal. in d. l. si quis pro eo. ff. de fideiuss.* Bertran. vero in *consil. 50. num. 11. volum. 2.* inquit, quatenus summus Pontifex asserit pactum. l. commissoriæ in pignoribus reprobatur, & mandat ut ipso pacto non obstante vel iuramento cogatur creditor pignus resignare, videtur velle ut pactum d. l. commissoriæ ita in pignoribus reprobetur, ut altera partium contrahere possit, non obstante ipso iuramento præstito ad eius obseruantiam, & id absque vlla dispensatione vel relaxatione ipsius iuramenti, prout etiam inquit voluisse Innocen. in d. c. *significante, in gl. fin.* & videtur etiam voluisse Pileum in *quæst. 56.* in eo, qui ignorauit pactum l. commissoriæ, in pignoribus esse reprobatur: & si secus sit in sciente, ut refert Ioan. Andr. in *additio. ad Specul. in tit. de conclus. & renunciat. §. 1. versic. quia, & c. & in additio. exordiente, ex quo auctor. & c. per text. in l. si finita, in princip. ff. de damno infecto. & in l. si quis delegauerit. ff. de nouat. & in l. si mulier. ff. ad Macedon. & in l. sed*

& si. §. si. ff. si quis cautio. & addit etiam eum non deierare.

C A P. CCCLXXXVII.

Argumentum est in Summario

S V M M A R I V M.

1 Iuramentum, an & quando producat actionem.

Qvæsiuit Petrus de Bellapertica in §. *in personâ, num. 13. Insti. de actio.* quatenus ibidem in *versic. item si quis.* dum ibi dicitur, † si iurauerit summam sibi deberi, an iuramentum producat actionem. Nam cum alias cogi non posset sine iuramento, iuramentum id efficere non potest: ut puta si quis pacto nudo promiserit alicui 10. & licet deinde iuret, attamen iuramento non obstante efficaciam ad agendum non præstat, si alias agere non potest. Petrus vero ita declarat. Aut quis iurat nullo sibi delato iuramento, ut puta peto a te centum & iuro, & mihi actio non competit. l. *si legatarius, ff. de dolo.* Aut vero iuramentum delatum est ab aduersario vel iudice, & tunc actionem & efficaciam ad agendum producit, & ita intelligit illum §. *& totum ritulum. ff. de iureiuran. & text. in l. bonæ fidei, & in l. actori. C. de iureiuran.* si vero quærat, an aduersario ad agendum efficaciam præstet contra deferentem iuramentum, & tunc aut est interpositum super eo, quod tenebat ipso iure, aut super eo quod ipso iure non tenebat. Si igitur præstitum sit super eo, quod respiciebat ius commune, & tunc præstet efficaciam, alias vero nequaquam.

C A P. CCCLXXXVIII.

Argumentum est in Summario.

S V M M A R I V M.

1 Statutum si disponat, quod in quibusdam casibus iuramentum actoris pro plena probatione habeatur, an præstito tali iuramento ab accusatore admittatur reus ad illud reprobandum.

Qvæsiuit Bal. in *sua practica, in tract. quæstio. circa probationes, quæst. 5. num. 1. & 2.* † si fortasse statuto disponatur, ut quibusdam in casibus actoris iurandum pro plena probatione habeatur, an præstito huiusmodi iuramento ab accusatore admittatur reus ad illud reprobandum, & cõtrarium probare possit. In primis autem, ut non possit, dicendum videtur, ut est text. in *l. non erit. §. dato. ff. de iureiuran.* & videtur etiam casus in *l. fina. ff. de in litem iuran.* propterea quod satis esse videtur, si Deum ultorem habeat. l. 2. *ff. de reb. credit.* Secundo confirmatur, quia statutum disponit, ut pro plena probatione habeatur: & ideo si reus admitteretur ad probandum, verba statuti offenderentur, cum uti iacent, sint intelligenda, & ideo ab eis recedendum nõ est. l. *non aliter. ff. de legat. 3. & c. 1. §. si is, qui. vbi notatur, extra eod. tit.* Tertio confirmatur, quia illa verba alioquin nihil operarentur, nec iuri quicquam detraxerent, quod dicendum non est: proprie enim statutum est, quod addit, vel detrahit aliquid. l. *itis civile. ff. de iustit. & iure, argumento l. si quando. ff. de legat. 2.* Ergo verbis ipsius statuti standum est, prout stricte posita sunt. l. *quicquid adstringenda. ff. de verb. obligat.* Contrariam vero opinionem, quod imo contra tale iuramentum probari possit, ita probatur. Duobus

¶ I pluribus in ratis statatur, & eis creditur, & plenam fidem de iure faciunt, & probant. *l. vbi numerus. ff. de testibus. & cap. licet. extra eodem tit. & l. optimam. C. de contrahenda & committen. stipulatio. & capit. ex tenore. extra de testibus. & capit. cum pluribus. extra de probatio. & l. antiqui. §. 1. C. ad Velleian. ergo probati potest. Secundo comprobatur ex eo, quod videtur in canone expressum: quandoquidem si vir iurat uxorem cognouisse carnaliter, eius statatur iuramento, *cap. continebatur. extra de sponsa.* attamen si vxor probe nullo modo ab eo cognitam, eius probationi statatur, (vt supra dictum fuit,) etiam contra iuramentum, *capit. proposuisti. extra de probatio. & d. c. continebatur.**

Tertio videtur de hoc casus in *l. fina. C. de iureiuran.* dum in ea distinguendo dicitur. Aut potuit iuramentum reprobari per testes, vel aliquibus argumentis siue iudiciis, & tunc non auditur, quia non facile iuramentum retractari debet, quod ex verbis legis vel statuti defertur. *l. fina. ff. de in litem iuran.* Aut vero petitur reprobari per instrumenta, vel alias scripturas deinde repertas, & audiendus est. *l. 3. §. si tamen. C. si minor se maior. dixerit.* Aut vero id ex magna causa fit, & tunc potest, licet facile retractari non possit, *capit. purgatio. extra de purgatio. canon. & l. fina. C. de iureiuran.* Vbi videtur notari iuramentum per testes retractari posse. Ad ipsam autem. *l. fina. C. de iureiuran.* responderi ibi non fuisse specialiter inspecta verba testium, vt ibi notatur. Item in *capit. continebatur. & in cap. proposuisti.* est speciale in causa matrimonii, quia nec iuramento, nec sententię statatur talis iuramenti super matrimonio, si veritas aliter inueniatur. *c. lator. extra de re iudic.*

C A P. CCCLXXXIX.

Argumentum est in Summariis.

S V M M A R I A.

1. Iuramentum adiectum dationi quantitatis, eam non confirmat.
2. Pœna adiecta dationi quantitatis, presumitur in fraudem vsurarum appposita, & ideo non debetur, nec pœna subsistit.

¶ Illud etiam adnotandum est, ¶ quod iuramentum dationi quantitatis adiectum ipsam dationem non confirmat, vt voluit Petrus Rebuffus in gl. prima *l. vnica. num. 70. C. de senten. qua pro eo quod inter.* Quandoquidem cum in eadem gl. num. 57. firmasset illam conclusionem, quod pœna ¶ dationi quantitatis adiecta, in fraudem vsurarum appposita censetur, & ideo non debeat ut: vt puta exempli gratia si quis centum mutuo receperit, & promiserit fortasse soluere, vel restituere calendis Ianuariis: & casu quo non restituas dicto tempore 10. singulo quoque anno. Quę sane pœna non valet, vt est tex. in *l. rogasti. §. si tibi. ff. de rebus credit. & tradunt Doctor. in capit. dilecti. extra de arbit. & capit. suam. extra de pœn. & Angel. de Clauas. in summa Angel. in verbo, pœna, questio. duodecima, & Portius in §. non solum. Institutio. de verborum obligatio. & Petr. de Ancharan. in consilio 148. apud antiquos, & Alexand. in consilio quadragesimonono, paucis, & sequenti, volum. quarta, & in consilio 135. circa, colum. quarta, volum. sexto, & Decius in consilio 133. in controuersia. in fin.*

Quę sane conclusio est communis, vt dixit Iacobus in *d. l. promissus. C. de transactio. & Alexan. in consil. 109. queritur. colum. 3. volum. 2. & in consil. 43. quia subtiliter, volum. 6. & in consil. 135. circa, colum. 3. in eod. vol. Et deinde ibidem, num. 70.*

Limitatur autem, vt dixit Alexan. in *d. consil. 135. num. 70.* si interueniat iuramentum, per text. in *cap. debitores. extra de iureiuran. & voluit Anchar. in consil. 148. secundum veterem impressionem. & Rom. in consil. 510. quo ad primum dubium, in secunda quest. & iterum Alexan. in consil. 158. in causa, quod est repetitum in consilio 207. volum. 2. & in consil. 106. Magnifice prator, colum. 3. & in §. alteri, colum. penult. & in *d. l. stipulatio ista. ff. de verborum obligatio. & Petrucia in tract. de iureiur. in effectu 47. per tex. in l. si quis maior. C. de transactio. Potest tamen peti absolutio à iuramento, si est in statu petendi, vt dixit Anton. de Pratoueteri in *consil. 49. paucis, colum. 6. & Alexan. in consil. sequen. volum. 4.***

C A P. CCCXC.

Argumentum est in Summario.

S V M M A R I V M.

1. Iuramentum annullatur annullato contractu.

¶ Conuenit cum prædictis, ¶ quod annullato contractu, cessat etiam iuramentum, vt adnotauit Bal. in *l. 1. colum. 3. C. de inoffic. donatio.* dum vult, vt annullato contractu, etiam iuramentum tanquam accessorium annulletur, prout clare declarat Alex. in *consil. 137. colum. 6. volum. 6.* dum inquit, vt in casu Bal. ideo etiam iuramentum annulleretur, quia iuramentum in præiudicium filii & liberti appositum erat, vt refert Anton. Gabriel. in *tract. commun. opinionum. lib. 2. de iureiuran. conclus. 5. num. 6. & iterum Anton. Gabriel. in eodem tract. lib. 6. de claus. conclus. 10. num. 4.*

Contrariam autem conclusionem, quod annullato contractu, non annulletur iuramentum, tenuit idem Anton. Gabriel. in *lib. 6. in tit. de claus. conclus. 10. num. 4.* qui vult, annullato contractu iuramentum appositum valere.

C A P. CCCXCI.

Argumentum est in Summario.

S V M M A R I V M.

1. Iuramentum si legitime præstitum non est, iterum iurari potest.

¶ Illud satis ad rem propositam facere videtur, ¶ quod iuramentum si minus legitime præstitum sit, iterum iurari possit, vt voluit Tiraquel. in *l. boues. num. 1. prima limitatio. ff. de verb. signific. dum inquit, quod si nõ valuit primus actus, reiterari potest, propterea quod dispositio, quę de aliquo actu loquitur, de primo qui tamen valuit, intelligi debet. *l. qui per salutem. ff. de iureiur.* vbi per salutem suam iurauit, cum non ita specialiter iusurandum ei delatum esset, iuramentum non intelligatur, & ideo ex integro solemniter iurandum est & ideo Bar. ibidem notat, quod si legitime iuratum non sit, legitime iuratum non videtur, & ideo ex integro similiter iurandum sit. Et dixit Bal. in *auth. ex eo, quod omissio modi & formę reddit actum nullum, ac etiam iterum fieri posse**

posse cum obseruatione formæ publicæ. & ideo infert Franc. Marci in *quæst. 865. num. 1. cum sequen. volum. 1.* sententiam excommunicationis cōtemnendam esse, vbicunque debitor in termino præfixo à iudice ecclesiastico non satisfecit. §. *ex publico, extra de conuer. coniug.* vel etiam quando animo in sua sententia persistente quis excommunicationem substulit per annum: nam in eo casu excommunicationem sufficere per annum inquit.

CAP. CCCXCII.

ARGUMENTVM.

Iuramentum potestatis de obseruando statuta, an operetur in futuris ipsi valde præiudicialibus.

SUMMARI A.

- 1 Potestas iurans seruare statuta, non tenetur seruare statuta postea facta, qua illi plurimum obesse possunt.
- 2 Publicatio bonorum non trahitur ad futura.
- 3 Clausula, non obstantibus statutis, si in aliqua dispositione appositæ sit, an de futuris statutis intelligatur.
- 4 Iurans seruare statuta existentia in vno volumine, videtur iurasse seruare quodlibet statutum separatim & de per se.
- 5 Iuret si fortasse canonicus seruare statuta ecclesiæ, si in suis literis sint clausula tollentes statuta ecclesiæ, an per tale iuramentum videatur illis clausulis renunciare.
- 6 Iurans seruare statuta, si in volumine statutorum sint duo statuta contraria, queritur, quodnam eorum seruare debeas.
- 7 Iuret si fortasse nouus Potestas quolibet semestri seruare statuta in manibus eorum, qui representant communitatem, vel eius qui recipit nomine totius communitatis, si cōtra statutum recipit directum, peccat mortaliter.
- 8 Iuramenti transgressio grauissimum est peccatum.

Quæsiuit etiam Imola in *l. si stipulatus §. cum stipulamur, num. 1. ff. de verborum obligatio.* ¶ si potestas iuret seruare statuta, teneatur etiam seruare statuta deinde facta, si sibi non leue præiudicium afferre possint. & de hac re, an dispositio præsens trahatur ad futura, inquit plene tractari in *l. si ita, ff. de auro & argen. legato.* & tradit etiam Ioan. de Ligna in *clermen. fina. de rescript.* Item quod iurans seruare statuta, de præsentibus, non autem futuris intelligatur, tradit etiam Alexan in *l. si stipulatus §. cum stipulamur, num. 4. ff. de verborum oblig.* & voluit etiam Bar. eodem in loco.

Hæc autem conclusio limitatur in statutis parum præiudicialibus, propterea quod dispositio in eo casu trahitur ad futura, quando parum præiudicialia sunt. *l. fina. ff. quæ res pigno. oblig. poss.* non autem ad valde præiudicialia. Vnde etiam est, quod publicatio ¶ bonorum ad futura non trahatur. *l. si mandauero §. cuius ff. mandati. & capit. felicit. §. verum, de penis, libro 6.* & cum opinione Bar. transire Imolam inquit Alexan in *d. §. cum stipulamur.* & Abb. in *capit. penult. extra de iureiuran.* Angel. tamen in *d. §. cum stipulamur,* inquit quod si iuro seruare statuta, intelligatur etiam de futuris per *tex. in l. si seruus ff. de seruitut.*

vrba. pradio. & idem videtur tenere Ioan. Andr. & multo expressius Cardin. in d. c. penult.

Idem etiam dixit Ias. in *d. l. si stipulatus fuerim, §. cum stipulamur, num. 12. ff. de verborum obligatio.* & inquit etiam ipse Bart. eam conclusionem etiam ad statuta futura extendere, dummodo non sint valde præiudicialia iuranti, quia simplex dispositio trahatur ad futura parum præiudicialia, *d. l. fina. C. quæ res pigno. obligari. poss.* & inquit cum Bart. tenere Imolam, & Alex. ibidem, & Abb. in *cap. penultimo, extra de iureiuran. & in consil. 158. ad dilucidationem illius concertationis. & cum Bart. limitat. tex. in d. cap. penult.* quando iurans expresse se restrinxit ad statuta edita, vt patet ibi, in *tex. in vers. edita. & notat etiam ibidem Abb. in 2. notab.*

Secundo modo limitat ibidem Ias. vt scilicet ille *text.* procedat, quando iuramentum præstitum super alio interponitur. Nam tunc si promitto aliquid aliud sub vi iuramenti iam præstiti, actum seu promissionem non subsistere, & ita inquit procedere *text. in d. cap. penultimo,* secus vero si iuramentum præstitum comprehendat illud de quo nunc agitur, prout limitat Bartol. & Angel. in *l. fina. per gl. ibi. C. de vend. reb. ciuita. lib. 11.* Quo vero ad principalem quæstio, inquit Cuman. Paul. Castrenf. & Petrum de Besutio tenere, & bene, quod Potestas indistincte vi iuramenti teneatur seruare etiam futura statuta iam edita, propterea quod ratione officii eadem est ratio de futuris, sicut de præteritis. Subdit tamen Ias. ibidem ad hoc fundamentum responderi posse, tuendo Bart. aliud esse quærere, an Potestas ratione sui officii statuta etiam deinde edita seruare teneatur, & tunc inquit teneri, & ita procedat fundamentum recentiorum: aliud vero, an iuramenta extendantur ad statuta deinde edita, & ita procedere Bart. decisionem. Si autem, subdit ipse, ¶ in rescripto aliæ dispositione clausula derogatoria, non obstantibus statutis, contineatur, & tunc intelligitur etiam de futuris, vt inquit Bartol. in *l. si mihi & tibi. §. in legatis. Vbi dixit Ias. ff. de legat. primo.*

Queritur etiam, vt dixit Dominic. à sancto Geminian. in *d. cap. cum contingat, num. 6. de iureiuran. libro sexto,* an iurans ¶ seruare statuta existentia in vno volumine, intelligatur iurasse obseruare quodlibet statutum separatim. De hac conclusione tradit Archidiacon. in *cap. inter cetera, 22. quæstio. 4.* & concludit eum, qui ita iurat, intelligi promittere seruare quodlibet statutum per se & separatim. & tradit Felin. in *capit. ego, in si, in eodem tit. & est additio ad Panormitan. in capit. cum accessissent, num. 4. in versic. iurauerunt, extra de consuetudine. & tradit ibidem Gemin. num. 12.*

Queritur de hac quæstione, canonicus in receptione ¶ iurauit seruare statuta ecclesiæ, sed in eius literis adsunt clausula, quæ statuta tollunt ipsius ecclesiæ, an vi huiusmodi iurifurandi illis clausulis renunciasse videatur? & inquit Ioan. Andr. ibi, se referre ad eam conclusionem, quam posuit infra in regula, *inspicimus, de regul. iur.* vbi arguit pro vtraque parte, & tandem concludit non renunciare dicendum esse, vt est decisio Rotæ in *prima decisione, de iureiuran. in nouis.* Præterea idem Geminian. ibidem, num. 14. quærit de hac quæstione. ¶ In quodam volumine statutorum iuratorum duo extant statuta contraria: vnde cum vtrunque intelligatur iureiurando

rando seruare promiffisse, quodnam eorum iurans seruare teneatur. Soluendo autem huiusmodi ambiguitatem, ita inquit: Aut alterum prædictorum duorum statutorum contrariorum est illicitum, & tunc res est clara: Nam licitum seruare tenetur, non autem illicitum, ut test. in d. c. contingit. Aut vero vtrunque est licitum, quod sane accidere potest, ut scilicet duo sint statuta contraria, & vtrunque sit licitum, iuxta notata à Ioan. Andr. in cap. fin. de consuetud. lib. 6. Et tunc aut contrarietas potest aliqua distinctione concordari, vtrunque in suo casu seruari debet, argum. cap. cum tu, extra de testamen. & cum expediat, de electio. lib. 6. Aut non possunt illa distinctione concordari: & tunc aut vnum est conditum à superiore, aliud vero ab inferiore, & tunc seruandum est illud, quod est conditum à superiore, etiam quod sit prius conditum, ut in clementi. ne Romani, extra de electio. Aut ambo edita sunt à pari auctoritate, & tunc seruatur vltimum: nam legum & statutorum proprium ac peculiare est, ut secundum primum corrigat, cap. i. de constitutio. lib. 6. Hæc autem procedunt, & locum habent, vbicunq; quodnam ipsorum sit prius: si vero id non appareat, sed de eo dubitetur, & tunc scripturæ ordo seruandus est, cap. penult. de electio. lib. 6. & capit. mendato, de praben. in eodem titulo, secundum Ioan. Andr. in d. capit. contingit. Et idem etiam inquit tenere Dynum, propterea quod vbicunq; sunt plura, quæ ordine inspecto compositionis & situationis sese habent ordine successiuo, propterea quod vnum est prius, alterum vero posterius, licet ut concurrentia in actu sese habeant confirmationis: at tamen secundum diuersa tempora iudicantur, videlicet ut prius & posterius. l. si certarum. §. fina. ff. de testamen. milita. & l. conficiuntur. §. si miles. ff. de iure codic. & sic prius per posterius tolletur, ut ibidem latius tradit Gemin. Præterea Marianus Socinus Senior in consil. 7. numero 9. 7 volum. i. loquens de Potestate ꝑ nono, qui quolibet semestri in assumptione sui officii iurat seruare statuta in manibus eorum, qui communitatem repræsentant, vel eius qui recipit nomine totius hæreditatis, si contra dispositionem talium contractuum directum recipiat, peccat mortaliter, tum ex eo quod venit contra statutum, ut habetur in cap. secundo, de maior. & obediens. tum ex eo quod venit contra iuramentum, quod quidem in forma specifica implendum est, cap. ad nostram, extra de iureiuram. & cap. debitores, eodem titulo, per glos. in l. si pecuniam. ff. de conditio. ob. caus. cuius quidem iuramenti 8 ꝑ transgressio grauissimum est peccatū, ita ut nonnulli dubitauerint, an sit maius peccatum homicidium, vel iuramenti transgressio, ut late tradit Bartolus in consil. 217. ad declarationem, vel transgressio voti, de quo tradit Diuus Thomas in 2. secunda, quaestio. 89.

C A P. CCCXCIII.

Argumentum est in Summario.

S V M M A R I V M.

1 Iurans stare mandato iudicis vel alterius, intelligitur de iusto.

1 Iurans ꝑ vel iureiurando promittens stare mandato iudicis vel cuiuslibet alterius, intelligitur si huiusmodi mandatum sit iustum, ut inquit Decius

in cap. ad hæc, numero secundo, extra de appellationibus. & ideo si iniquum sit, non obstante iuramento iurans appellare potest, ut habetur in d. cap. ad hæc. & facit text. in cap. Quint auallis, extra de iureiuram. cum similibus, ut inquit etiam Abbas in d. cap. ad hæc, & notat glos. ibi & facit text. in l. si libertus. ff. de oper. libert. & in l. fin. ff. qui satisfacere cogant. & est de hoc glos. in cap. nerui, in verbo, à contagione, decimatertia distinctio glos. fin. in cap. 2. extra de maioris. & obediens. & in terminis de eo, qui iurauit obedire iudici, tradit Bal. in l. secunda, columna secunda, versiculo, secundo quoties. C. de rebus credit. & facit illud, quod notat Bald. in l. dari. C. de fideicommiss. & in cap. cum M. colum. 7. extra de constitut. & Anton. à Butrio in cap. cum inter P. in fine, extra de iureiuram. & illud, quod notat Alberic. in prima parte statutorum, quaestio. 25. Animaduertendum tamen est quo ad hoc, illud quod dixit Abbas in rubrica, num. 3. extra de iureiuram. vbi de arbitrio loquens inquit, contrarium dicendum videri, ut scilicet etiam si sit iniquum, ei standum esse. l. si stari. ff. de arbit. Verum huic obiectioni, ut ibidem inquit glos. dicit illos, de quibus loquitur ille tex. non fuisse arbitros, ut patet ex d. §. stari. sed arbitratores & amicabilem compositores, quorum laudum ad arbitrium boni viri reduci potest. l. si societatem. §. arbitratorum. ff. pro socio. & hanc responsionem probat Hostiensis, & inquit præterea etiam probari per text. ibi, & locum habere in eo, qui iurauit stare mandato, non autem sententiæ. & subdit ibidem Abbas, notandum esse ex eo tex. quod si promitto stare mandato alicuius, videor eum in bonum virum elegisse & amicabilem compositorem, non autem in arbitrum, & ibidem latius ipse prosequitur.

C A P. CCCXCIV.

Argumentum est in Summario.

S V M M A R I V M.

1 Iusurandum præstandum à singulis, vel à syndico, vel à pralato, vel moniali & similibus, quomodo præstari debeat, & quando obliget.

Dixit etiam Benedictus Capra in regul. 9. num. 41. 42. & 43. & in primis, num. 14. quo ad tertium concludendum existimat ex iis, quæ tradit glos. in verbo, constitutum, ꝑ in negociis explicandis à capitulo vel vniuersitate, duas partes capituli seu vniuersitatis præsentis esse oportere: id quod non solum in vniuersitate seculari locum habet, ut patet in l. nulli. ff. quod cuiusque vniuers. nomi. & in l. plane. ff. de decret. ab ordin. facien. sed etiam in vniuersitate ecclesiastica, ut voluit dicta glos. si recte perpendatur, prout ibidem voluit Gofred. Philippus Franchus, Ioan. Andr. Hostiens. & communiter Doctores, & si aliter voluerit glos. in cap. fin. extra de maior. & obediens. & Guliel. Naso in dicto capitulo primo. inquit satis esse, si maior pars præsens sit: quod tamen iure canonico non probari ait, licet probeatur in dicto capitulo primo, maiori parti standum esse.

Licet autem iure canonico non probeatur, iure tamen ciuili probatur, duas partes præsentis esse oportere, ut habetur in d. l. plane. & in d. l. nulli. cui sane iuri standum est, cum iure canonico aliter constitutum non reperiatur, ut dixit Imola in d. cap. 1. Non est igitur mirum, si iuri ciuili statatur, ut patet in cap. 2.

cap. primo, extra de oper. novi nuncia. vbi notant communiter omnes. Debent igitur esse presentes duæ partes de iis, qui vocari debent, vt dixit in eodem cap. primo. Ioa. And. & Innocen. in cap. cum nobis, de electio. Licet autem quod duæ partes sint presentes, vt diximus, opus sit: & regulariter requiratur, propterea quod illud quod facit maior pars, omnes fecisse videantur, l. quod maior. ff. ad munic. & id, vt diximus, non solum locum habeat, vt habetur in d. ca. 1. & in c. quia propter, extra de electio. cum similib. sed etiam in seculari, vt habetur in dicta l. quod maior, vbi tradit etiam Bart. & notatur in d. l. plane, prout voluit etiam in dicto cap. 1. Petrus de Perusio, Butrius, Imola, Abbas & Ioa. And. in cap. licet, extra de electio. vbi de hoc tractatur. Et si Imola in dicto cap. fina. extra de maior. & obediens. aliter senserit, & ita inquit procedere illud, quod ipse dixit in dicto cap. primo, & pariter etiam ita procedat illud, quod voluit Alanus & Guiliel. Nafio supra, & pariter etiam ad hoc facit illud, quod notatur in cap. cum omnes, extra de constit.

Hæc autem regula, vt subdit Capra eodem in loco, in pluribus casibus limitatur: & primum in cap. scriptum, extra de electio. & cap. bona, extra de postulat. pralat. propterea quod in eo casu procedit, cum tractatur de admittendo vocæ aut honorabilem, ex quo tunc vnus contradictio actum vitiat, vt voluit Compostellanus & Ioa. And. in d. c. scriptum.

Secundo vero casu fallit, quando aliquid à capitulo in certo iuris termino expediendū est, vt puta si capitulum velit in termino iurisdictionis actū expediri, vt videtur in cap. quia propter, extra de electione. quando quidem tunc satis est, si sit maior pars vocandorum in fine ipsius termini, prout voluit Innocen. in cap. cum nobis, extra de electio. Immo si sit præsens, etiam quod sit vnus solus sufficit, propterea quod in eo ius totius capituli ob aliorum negligentiam residere dicitur, at argumento cap. gratum, extra de postulat. pralat. & l. sicut. ff. quod cuiusq. vniuers. nomi. prout voluit etiam Innocen. in d. cap. cum nobis, quem sequitur Imol. in dicto cap. 1. extra de his, quæ fiunt à maiori parte capit.

Tertio casu fallit, quando maior pars, aliquid contra illud quod diu fuisset obseruatum à maiori parte, vel duæ vellent aliquid statuere contra illud, quod diu fuisset obseruatum, & à maiori parte statutum apparet, & præsertim si extet antiqua consuetudo, vt dixit Innocen. in dicto cap. cum omnes, extra de constitutio. & cum sequitur Bald. in l. fina. C. de auctoritate. præsant. & in l. i. ff. de offic. consul. & l. per fundum. ff. de seruitu. rustic. prædior.

Quarto limitatur, si maiores, vel maior pars lege prohibente, aliquid facerent: nam quando etiam omnes consentirent, illud tamen non subsisteret, l. iubemus, §. scientes, C. de sacrosanct. eccles. & l. quod maior. ff. ad municipa. Quatenus autem pertinet ad rem propositam, animaduertendum est, quod ad hoc vt capitulum aliquod seu vniuersitas aliquid statuere possit, requiritur vt legitime congregetur, vt notatur in capitulo primo, & secundo, extra de noui oper. nunciat. & tradit Innocen. in cap. primo, extra de maiorita. & obediens. vbi etiam tractatur, quis nam possit capitulum, vel vniuersitatem conuocare, & inquit generalem conuocationem sufficere, vt notatur in l. aliud, §. refertur. ff. de regul. iur. & tradit etiam Bartolus in l. omnes populi. ff. de iustit. & iure, id quod non solum de iure ciuili locum habet, sed etiam

canonico, vt communiter notatur in d. cap. 1. extra de noui ope. nuncia. & in d. capitu. secundo, & in capitu. primo, de concessio. præben. in sexto. & ideo non requiritur, quod absens à loco vbi est actus impediendus specialiter & nominatim, & ita declarando patet quod absens à loco, vbi est actus expediendus, specialiter & nominatim vocentur: id quod & si regulariter verum sit, attamen aliquas recipit limitationes.

Primum in electionibus & collationibus, capit. quia propter, extra de electio. vt inquit gloss. in cap. presentium, in verbo ipsorum, de testib. lib. 6. & c. cum in ecclesiis, de præben. lib. 6.

Secundo fallit in exceptionibus, vt est tex. in d. c. cum in ecclesiis.

Tertio fallit & limitatur, cum canonici cessare volunt à diuinis, in hoc enim absentes vocandi sunt, sicut in electionibus, vt est tex. in cap. quamuis, de offic. delegati, in eodem libro sexto, vbi tradit gl. in verbo euocandi.

Quarto fallit etiam, quando statutū tenderet in præiudicium ipsorum absentium, propterea quod tunc etiam nominatim vocari debent, vt sup. plene dictū fuit. Quæ tamen ita intelligere debemus, si illud fieri possit, vt puta quia sint in prouincia, iuxta ea quæ notantur in c. canon. & in d. c. quod sicut, extra de electio. & habetur in c. fi. extra de maiorita. & obediens. & ideo stantib. prædictis dixit Dec. in cons. 616. numero 2. parte quinta, iuramentum monialium monasterium non adstringere, vt notat gloss. in cap. i. in verbo, contractu. de integ. restit. lib. 6. & tradit etiam Calder. in dicto cons. 8. in titulo de iureiurando. & Corn. in cons. 45. in hac consultatione, columna 3. volumine 2. Id autem intelligendum videtur de iuramento particularium: secus vero si omnes collegialiter iurent.

Et ideo Augustinus Berous in consilio octauo, n. 18. vol. 3. inquit vniuersitatem & populum iureiurando sui syndici quo ad spiritualia non ligari, nec etiã quo ad periurium, sed tantummodo illos qui iurant & mandant, vt singuli, prout etiam nec hæres iuramento ligatur, vt declarat notabiliter Bald. in l. generaliter, C. de rebus credit. & Ares. in dicta authen. sacramenta puberum, columna finali, & Cardin. in clem. 1. §. nos. quest. 3. de iureiuran. Ratio autem est, quia anima solum quo ad reatum periurii ligatur, cuius occasione quis forum iudicis ecclesiastici sortitur, vt habetur in c. fin. de foro competen. lib. 6. Sed vniuersitates & collegia anima carent, vt voluerunt Innocen. & Bald. in cap. graue, extra de senten. excommunic. vt à natura manifeste apparet. Præterea alioquin consequeretur, quod ex iuramento syndici pupilli & infantes alique ipsius vniuersitatis ligarentur, qui quidem non iurauerunt: quod sane dicendum non est: & ideo sicut his rationibus vniuersitas ex facto syndici & hominum excommunicari nō potest, cap. Romana, §. in vniuersitatem, cum ibi notatis, de senten. excommunic. libro sexto. pariter non poterit iuramento syndici spiritualiter ligari, non solum rationibus prædictis, sed etiam quia iuramentum quo ad reatum & spiritualia, est quid spirituale, & non transit ad aliam personã, quæ etiam iuris fictione eadem esse censetur, vt est hæres, vt supra late de herede diximus. Vniuersitatis autem alia dicitur persona à singulis ipsius vniuersitatis, capitu. cum omnes, cum ibi notatis, extra de constitutionibus, & l. sicut,

ficut. ff. quod quisque vniuers. nomine. cum similibus. ergo ex iuramento syndici & hominum ipsius vniuersitatis vniuersitas spiritualiter ligari non potest, & ex consequenti nec coram iudice ecclesiastico conueniri. & ideo sicut heres hac eadem ratione potest propria autoritate absque metu periurij, & non impetrata absolutione contra defuncti iuramentum venire, vt voluit Ang. in *Authent. de iureiuran. à morien. præsito. & Innocen. in dicto cap. veritas. & Bartol. & Baldus in dicta l. generaliter. & idem Baldus in authent. ad hęc. columna secunda. C. de vsur. & Ludouic. Bologn. in consilio 45. qui plura ad hoc allegat, cum similibus adductis per Alexandrum in dicta l. prima, in additio. ad Baldum. C. de rebus credit. & per Baldum in dicta authent. sacramenta puberum. C. si aduers. vendit. & in l. tertia. C. plus valere quod agit. Pariter etiam & vniuersitas absque metu periurij contra syndici iuramentum ire potest, & quorundam hominum, etiam quod esset maior pars, cum militet eadem ratio, vt supra, & tradit Aret. in dicta authent. & Baldus in dicta l. generaliter, hac in re parificat heredem & vniuersitatem. Hęc autem comparatio seu similitudo, ex identitate & similitudine rationis prouenire dicitur. Et ex prædictis tolluntur quædã, quæ in contrarium adducuntur, videlicet quod ex quo syndicus cum mandato hominum societatis & vniuersitatis iurauit, vniuersitas ipsa ob ipsum mandatũ iuramento ligetur: & non solum illa vniuersitas & societas, quæ tũc erat, sed ea etiam, quæ hodie existit: nam eadẽ hodie esse censetur, quæ tunc erat, argumento l. proponebatur, cum similib. ff. de iud. Ad hoc. n. respõdetur, verũ non esse vt syndici iuramento vel hominũ ipsius vniuersitatis ligetur, præterquam ad temporalia: non autem quo ad spiritualia, nec quo ad animam, & ex consequenti quo ad reatum periurij, cuius causa quis forum episcopi & ecclesiasticum sortitur, quam in negotio principali coram laico superferri debet, argumento eius, quod dictum est de herede, & aliis supra deductis: quandoquidem sicut heres ex iuramento defuncti, ita & vniuersitas iuramento syndici non ligatur, nisi quo ad temporalia, non autem quo ad spiritualia, vt ait Bald. in l. generaliter, & in dicta l. prima, cum aliis supra deductis, post Ioan. And. & Gemina. & alios in dicto cap. fin. & præsertim quia iuramentum prælati & legitimi administrator bonorum ecclesiæ & loci religiosi, non dat robur cõtractui, cum ecclesia iuramentum illud seruare teneatur, vt dixit Bald. in §. item sacramenta, in titulo de pace iuramen. firman. in vsibus feudo. & Ioan. And. in cap. grauis. ff. depositi. & Alexand. in l. qui Roma. §. duo fratres, car. penult. ff. de verborum obligatio. Et si prælatus & administrator, qui iurauit quo ad se & personam suam illud obseruare teneatur. Ratio autem est, quia iuramentum est personale quo ad reatum criminis & periurij, dicto cap. veritatis. cum aliis supra deductis. & ita intelligantur secundum Beroum ea, quæ notauit Abbas in cap. secundo, in vltimis verbis extra de iureiurand. dum vult, prælatum contra proprium iuramentum suum ire posse ad fauorem & commodum ecclesiæ absque superioris absolutione. Præterea quod iuramentũ non liget ex parte iurantis successoris animam, tradit Gemina in cap. quamuis, numero quarto, extra de pact. libro sexto, & idem dixit Imola in cap. dilecti, nu. 8. extra de maior. & obediẽ. Præterea redeundo ad iuramentum à moniali vel quolibet alio religioso*

præstitum, ad hoc vt actum non firmet, collegialiter præstandum est, vt inquit Corneus in *confi. 243. numero quarto, volum. secundo*, dum inquit, non ob stare quod in alienatione reum ecclesiasticarum iuramentum interuenerit, vbi constat iuramentum à monialibus collegialiter præstitum non censi, cum iuramentum animam respiciat, quam collegium plane non habet, argumento *cap. Romana. §. vniuersitatem, de sentent. excommun. libro 6. vt latus ipse ibidem tradit.*

Præterea Augustinus Berous in *consilio 92. numero octauo, cum sequentibus, volumine primo*, de iuramento syndici loquens, vltra prædicta inquit, tale iuramentum efficere vniuersitatem maiorem, & sic vt loco maioris habeatur, & ideo recte cum ea contractũ dicatur: & ita vt vniuersitas in integrum restitui non possit, & si quo ad ecclesiam id aliter sese habeat: quandoquidem quo ad ecclesiam id non efficiat, cum vt loco maioris habeatur ecclesia iureiurando fieri nõ possit, quin ipsa contrauenire possit, & restitutionem in integrum petere, vt est gloss. clara quam sequuntur ibidem omnes, in *cap. primo, de in integ. restitut. libro 6. quam sequitur Abbas in cap. primo, eodem titulo*, & est communis conclusi. Quæ sane gloss. vult, eundem qui iurauit nomine ecclesiæ contrauenire posse, & restitutionem in integrum petere, etiam quod iurauerit non contrauenire, nec restitutionem petere. quod sane inquit diligenter notandum esse. Voluit etiam idem Berous in *consilio 28. numero sexto, cum sequen. volum. primo*, vt iuramentum à monasterio seu omnibus monialibus legitime & capitulariter congregatis interpositum, licet monasterium non obliget ad reatum & periurium, ex quo monasterium animam non habet, vt dixit gloss. in *cap. dilectus, il secundo, extra de simonia, & in cap. Romana. §. in vniuersitatem, de senten. excommunicatio. libro 6.* obligat tamen quo ad validitatem & obseruantiam contractus & promissionis, vt voluit Bald. in *dicta l. generaliter. C. de rebus credit. & in dicto cap. presentium, de testibus, libro 6.* Moniales autem ipsæ, quæ iurauerunt, iureiurando ligantur ad illud obseruandum & periurij reatum, vt habetur in *dicto cap. presentium, cum gloss. & notant ibidem Doctores, & Bald. in dicta l. generaliter.* & ideo proprio iuramento contrauenire non possunt, sed illud in forma specifica adimplere & obseruare debent, *dicto cap. debitores, & capit. ad nostram, il primo, cum ibidem notatis, extra de iureiurand.* cum iureiurando monasterio præiudicare possint, quando sumus in acquirendis, licet aliter dicendum sit de iam quæ sitis, vt voluit Abbas in *capitulo dudum, extra de conuers. coniugat. super gloss. in versic. aliquando, & tradit Ioan. Andr. in cap. delictum, de reg. iur. libro 6. & cap. cum venerabilibus, extra de exceptio. & in capit. constituit. 16. quæst. fin. & 20. quæst. 3. in vltimis, quæ notauit gl. in c. si episcopum. 16. q. 7. & Abb. in c. 1. colum. 3. extra de dolo & contum.*

CAP. CCCXCV.

ARGUMENTVM.

Iuramentum contra ecclesiæ utilitatem neminem obligat.

SUMMARI.

Iuramentum asserens præiudicium ecclesiæ, non ligat iurantem.

1. Iuramentum non obligat administratorem ecclesie.
2. Iuramentum subsistit, quatenus concernit honorem & præiudicium prælati, non aliter.
4. Iuramentum primum, quando præiudicat ecclesie.
5. Prælati si iuret in suo contractu non contravenire, nec petere restitutionem in integrum, prædicta tamen potest, si ecclesia sit læsa.
6. Prælati titulum ab se abdicare prælati etiam inreiuurando non potest.
7. Iuramentum præiudicat prælato in his, quæ pertinent ad mensam suam.
8. Prælati si habet feudum pertinens ad mensam suam, fellonia ei præiudicat.
9. Iuramentum prælati nocet ei, ubicunque præiudicium est separabile.

Mittendum etiam non est, Abb. in cap. si quis, numero septimo, extra de rebus eccles. alien. vel non, in gloss. in verbo, aliena. in fine. iuramentum ꝑ contra commodum & utilitatem ecclesie iuramentum non ligare, propterea quod peritium potius dicitur non iuramentum, & ita id verum est, vt procedat etiam quando per alium ecclesie indemnitati consuli possit, vt est textus in capitulo primo, extra de his, quæ sunt à maio. parte capituli. & cap. peruenit, extra de iureiurando. Nam iuramentum ad iniquitatem iuramentum non obligat, vt habetur in cap. quanto, extra de iureiurando. Quinimo nec sanè ecclesie administratorem ꝑ obligat, quin in integrum restitutionem petere possit, prout voluit gloss. in capitulo primo, de integr. restitutio. libro sexto. Ad capitulum autem, cum venissent, de quo gloss. opponit ibi, late respondet, vt tale iuramentum tunc iuranti præiudicat, ꝑ quatenus honorem ac prælati præiudicium concernit, & de hoc late tradit Felin. in cap. secundo, versicul. ad secundum de iuramento, extra de iureiurando. Vbi attingit, an iuramentum prælati in ecclesie præiudicium obliget. Præterea hanc eandem conclusionem, quod iuramentum in ecclesie præiudicium non obliget, tradit iterum Abbas in cap. gratiis, numero tertio, extra de censibus. vbi expresse notat, iuramentum presbyterum in præiudicium ecclesie non ligare, id quod voluit etiam Antonius Butrius in capitulo primo, numero nono, extra de his, quæ sunt à maio. parte capituli. & iterum Abbas in dicto capitulo cum venissent, numero decimoquarto, extra de institut. dum inquit in gloss. in verbo, abiurasse, iuramentum à prælato præstitum super rebus ecclesie subsistere, quatenus prælato præiudicat, non autem quatenus ecclesie præiudicium continet. Et ideo deinde subdendo inquit Hostiens. ibi & Abb. Antiquum aliter ibidem sentire. Videntur namque ita distinguere: Aut Prælati indebitè alienauit ecclesie iura absque iuramento, & tunc possit omnino contrafacere vel venire, & ea iura deinde ecclesie nomine repetere, vt habetur in d. cap. si quis presbyterorum, extra de rebus eccles. non alien. Aut vero cum iuramento alienauit. & tunc si in sua institutione iurauit non alienare, tunc primum ꝑ præiudicat secundo, & ideo secundo iuramento non obstante contrafacere & venire potest, vt habetur in cap. intellectu, extra de iureiurando. Aut vero prius uon iurauit non alienare, & tunc iusiurandum eum ad non contraveniendum adstringit, dummodo tamen ab alio ecclesie consuli possit: & in eo casu inquit intelligere text. in dicto cap. cum ve-

nissent. si vero ab alio ecclesie consuli non potest, & in eo casu contrafacere & venire potest, ne eius iusiurandum ecclesie præiudicium afferat. Subdit tamen deinde Panorm. hæc vnde quaque vera non esse: inquit tamen in primis ad gloss. notabilem in contrarium recurrendum esse, in cap. primo, extra de integr. restitutio. dum inquit, ꝑ quod si prælatus in contractu iurauerit non contravenire, nec in integrum restitutionem petere, si tamen ecclesia læsa sit, eo iuramento non obstante in integrum restitutionem petere posse. id autem ea ratione comprobari existimat, quia prælatus antequam ecclesie administrator sit, suo iuramento se ipsum ad ecclesiam ipsam non administrandam obligare non potest, prout enim sponte ab se titulum prælaturæ abdicare ꝑ non potest, vt habetur in cap. quod in dubiis, & in cap. venientes, extra de renunciatio. & l. legatus. ff. de offic. præsid. ita etiam subsistente titulo obligare non potest ad non administrandum, fideliter iura ipsa ecclesie, vt de hoc videtur textus in dicto cap. peruenit, extra de iureiurando. vbi secundum vnam lecturam probatur, iuramentum prælatum quominus possit repetere bona ecclesie non adstringere. & ideo subdit ibidem Panorm. Butri. ibi gl. adherendo, hæc distinctionem facere. Aut enim, inquit ipse, Prælati præiudicium à præiudicio ecclesie separari potest, & tunc iuramentum subsistere, quatenus prælato præiudicium & damnum affert: si vero præiudicium est inseparabile, vt puta quia prælato præiudicare nõ potest, quin etiam ecclesie damnum & præiudicium afferat, & tunc iusiurandum obligatorium non est. Vnde redeundo ad rem nostram, ex quo iura de quibus in eo tex. quandã ipsius prælati honorificentiam & dignitatem, aut præminentiam contineat, & tunc iusiurandum prælato præiudicat, non autem dignitati: si vero tunc de re ecclesie temporali, & tunc iuramentum non subsistit, propterea quod ea re priuari non potest, quominus etiam ecclesie damnum & præiudicium inferatur. Subdit tamen Panorm. ad huiusmodi exemplum animaduertendum esse, propterea quod tam generale non probat, ꝑ vt puta quando super re corporali duntaxat Prælato præiudicium inferri potest: vt puta si res pertinebant ad suam mensam tantum: nam in eo casu eius abiuratio valet: nam post eius mortem dignitati præiudicium non fiet, vt est optimus text. in vers. feudo, col. 10. de cap. Conrad. cap. primo, vbi expresse habetur, quod si Prælati habeat feudum, quod ad eius ꝑ mensam pertineat, & felloniam committat, hoc est delictum aliquod contra dominum, licet eo viuente ei feudum auferatur, dignitati tamen præiudicium non fit, cum post eius mortem feudum illud ad ecclesiam reuertatur. id quod notat etiam in capitulo veniens, extra de transactio. nam si prælatus transigendo lædatur in bonis ad suam mensam pertinentibus, eo viuente, transactio ei præiudicat. si autem ecclesie onera ferre nõ possit, ob reddituum diminutionem, tunc ecclesie nomine contrafacere & venire potest, vt inquit Hostiens. in dicto cap. veniens. & ideo subdit ad rem nostram redeundo, concludendum ꝑ vt ubicunque præiudicium prælati à præiudicio ecclesie separari potest, iuramentum ab eo præstitum ei nocere. non autem ecclesie. At secus vbi præiudicium separabile non est, vt puta quia omnia bona commu-

nia sunt, & ipse contrahendo in damnum ecclesiæ iurauit. Illud enim iuramentum tunc non subsistit, vt habetur in dicto cap. peruenit, cum similibus, & est o-
 prima gloss. in clemen. vnica. de in integr. restitutio. dum
 quærit, an capitulum si lædatur, restituendum sit.
 Et vltcrius, quid de ipsius capituli personis dicend-
 um sit. Præterea hanc eandem conclusionem firm-
 auit Augustinus Berous in cap. primo, numero 148.
 extra de in integr. restitutio. & inquit iuramentum
 Prælati ecclesiæ non obligare, vt ibidem late dif-
 curit eisdem scilicet rationibus, quod ecclesiæ ani-
 mam non habeat, ita vt proprio iuramento contra-
 faciat. Quinimo ibidem, num. 151. nullum iuramen-
 tum in damnū & præiudicium ecclesiæ Prælatum
 ligare, propterea quod in eo casu iniquitatis vin-
 culum diceretur, cōtra text. in cap. cum quidam, extra
 de iureiuran. & rursus idem Augustinus Berous in dicto
 capit. primo, numero 149. extra de restitut. in integr. in
 primis arguit cōtra, ex eo quod iuramentum Præ-
 lati, ecclesiæ iuramentum dicatur, argument. text.
 in capit. scire. 7. quest. prima. cum is, qua ibi notantur.
 Secundo ex eo quod si omnes alicuius vniuersi-
 tatis iurent tali iuramento vniuersitas ligatur,
 vt dixit Baldus post Bartol. in l. generaliter. C. de
 rebus credit. & Aret. in dicta authent. sacramenta pube-
 rum. C. si aduers. vendit. Ergo pariter prælatus iuran-
 do, ecclesiæ obliget. Tertio mouetur ex eo, quod
 iuramentum omni meliori modo, &c. ligat, & ideo
 si non vt agitur, saltem vt valere vt supra late diximus
 & habetur in l. cum pater. §. filius matrem. ff. de legat. se-
 cundo. ergo idem pariter & de Prælato dicendum
 videtur, vt ita ligetur, vt de facto contrauenire non
 possit, & si de iure posse videatur: & præsertim
 cum aliter ecclesiæ subueniri potest, vt puta, quia
 per alios contrafacere & venire potest, capit. si quis
 presbyterorum, extra de rebus eccles. non alienan. & capit.
 non liceat, 12. quest. secunda. & ideo à Prælato præ-
 cise, & eo modo quo potest, seruari debet. capit.
 cum contingat, & cap. ad no firam, extra de iureiuran. &
 quod Prælatus contrauenire non possit, videtur
 text. & ibidem gloss. in cap. monemus. 12. quest. secun-
 da. & in cap. cum venissent, extra de institutio. vbi gloss.
 in verbo, abiurasse. Prædictis tamen non obstantibus
 Augustinus Berous contrarium firmat, vt scilicet
 Prælati iuramentū ecclesiæ non obliget, vt ibidem
 latius per eum. Præterea hac eadem de re loquitur
 Abbas in cap. secundo, columna secunda, versicul. ad se-
 cundum de iuramento. vbi concludendo inquit iustu-
 rāndum Prælatum ligare posse in præiudicium eccle-
 siæ, vt ibidem tenet Felyn. num. 4. versic. ad secun-
 dum de iuramento. Hanc tamen conclusionem limi-
 tat, si res alienata ab alio recuperari potest, vt supra
 diximus, & voluerunt Innocent. Bald. Butrius, Car-
 din. & Imola in dicto cap. secundo. licet Abbas ibidem
 in col. fin. vers. ego dico. contrarium voluerit, & tradit
 Felyn. in d. c. 2. vers. hanc conclusionem, in eadem col. n. 5.
 Secundo limitatur, quando agitur de præiudicio
 solius Prælati: Nam tunc iuramentum eccle-
 siam non obligat, vt inquit Felin. in dicto capit. secun-
 do, versic. & limita. nisi agitur, numero sexto, item Afflic.
 in libro tertio, de feud. in cap. vnico. §. sacramenta, in gl.
 4. numero 62. in titulo de pace iuramen. quærens, an iu-
 ramentum prælati contrahentis pro ecclesia det
 vllum robur contractui minus solemniter celebra-
 to. & inquit nō dare, per ea quæ notauit Ioan. And.
 in c. gr. auis, in Nouellis, extra de deposito.

CAP. CCCXCVI.

ARGUMENTVM.

Iuramentum contraueniri potest
 ex iusta causa superueniente, per ca-
 sus examinatum.

SUMMARI A.

1. Iuramentum ex iusta causa non obligat, etiam super-
 ueniente.
2. Conductorem non expellere iurans, intelligitur, si
 conductor ex parte sua promissa seruauerit, & ca-
 nonem soluerit.
3. Iuramentum semper intelligendum est, secundum
 naturam actus in quo interponitur.
4. Monetam aliquam si quis soluere iurauerit, si deinde
 mandato superioris ob eius commodum in aliam
 formam constata sit, eius existimationem soluere
 potest.
5. Vxorem aliquam ducere iurans, eam ducere non te-
 netur, si illa fornicationem seu adulterium com-
 miserit.
6. Soluere qui emisit factō creditoris, periurium non in-
 currit.
7. Compensatio non admittitur, nisi de ea opponatur
 ab homine.
8. Pœnam cuius non soluens factō creditoris impeditus.
9. Statutum, non permittens opponi exceptionem nisi
 solutionis, non impedit exceptionem compensatio-
 nis.
10. Emphyteuta si non soluit, sed est paratus compensa-
 re à caducitate excusatur.
11. Iuramentum non impedit ius agendi ex noua causa.
12. Periurus non efficitur, qui iuramentum non seruat le-
 gitima superueniente causa.

Iuramentum sane ꝑ ex iusta ac legitima causa non
 obligat: & ideo huiusmodi superueniente causa
 contra fieri potest, vt inquit Augustinus Berous in
 consilio 148. numero quinto, votumine primo. Quando
 autem id verum sit, tradit ibidem Berous, numero
 nono, per ea, quæ tradit Bald. in l. & si seuerior. C. ex
 quibus caus. infam. irroget. & melius habetur in l. fin. C.
 de non numer. pecun. tradit gloss. & tradit Innocent. in c.
 quemadmodum, extra de iureiuran. in cap. ne quis, in fi-
 ne, cum gloss. 2. 2. quest. 2. cum similibus. Vnde est, ꝑ vt
 si quis conductorem aliquem non expellere iura-
 uerit, intelligatur si talis conductor ex parte sua
 promissa seruauerit, & canonem seu pensionem
 soluerit: alioquin eo non seruante nec soluente,
 potest conductor expelli iuramento non obstante.
 ꝑ Ratio autem est, quia iuramentum semper in-
 terpretatur secundum naturam illius actus, cui
 accedit, vt habetur in dicto cap. quemadmodum, vt ibi-
 dem notat Abbas, & habetur etiam in dicta l. fi. C. de non
 numer. pecun. subdit tamen ibidem Berous, num. 9. id
 tunc verum esse, quotiescunque talis causa vel ius
 superueniens ex defectu seu factō vel culpa iura-
 mentum recipientis, vel aliunde prouenit, non au-
 tem ex factō & culpa ipsius iurantis, & ita procedant
 omnia supra deducta, vt patet ex exemplis
 traditis: ac etiam colligitur ex notatis per glossam
 in vers. oculos. in d. cap. quemadmodum, vbi est text. cla-
 rus, & tradunt Abbas & Hostiens. & alij in cap. peruenit,
 il secundo, extra de iureiuran. & facit etiam tex. in l. cum
 quis.

quis. in princ. ff. de solut. Quem text. deducit Bald. in dicta l. fin. Nam si Doctor per annum quoddam deputato & conuento salario legere iurauerit, intelligitur si ei tale salarium soluat; si enim ei non soluat, suo iuramento contrafacere & venire potest. Secus vero si causa deinde ex facto & defectu iurantis superueniat: quandoquidem ob illam causam iurans contrauenire non potest: alioquin in iurantis potestate esset propria autoritate proprio iuramento contrafacere vel venire, procurando facto suo nouam causam vel ius superuenire, & ideo dixit Bald. in dicta l. fin. quod si quis † quendam monetam soluere iurauerit, quæ deinde superioris mandato ob eius commodum & utilitatem in aliam formam conflata sit, eius æstimatione soluere, quæ tunc erat, soluere debere: alioquin in periculum incidere. Nec etiam ex eo quod fuerit in aliam formam conflata iureiurando suo contrauenire poterit & solutionem denegare. Præterea subdit etiam facere illud, quod clare inferitur ex text. in dicto cap. quemadmodum. ubi habetur, sponsum qui iurauit † quendam in uxorem ducere, eam tamen ducere non tenetur, si (vt supra diximus,) fornicationem seu adulterium commiserit: Nam etiam quod eam duxisset, dimittere posset. Vnde inferitur, quod si sponsa fornicationem commiserit facto vel culpa sui viri seu sponsi, vtputa mediante eius lenocinio, non possit villo modo proprio iuramento contrauenire: quinimo eam ducere tenetur: quandoquidem in eo casu uxorem iam ductam non dimitteret, nec eam de adulterio accusare posset. l. viro. & l. cum mulier. ff. soluto matrimonio. & notatur in l. ita nobis. C. de adult. & tradit etiam Hostiens. in summa, in §. qualiter, in tit. de adult. & facit in simili illud, quod voluit gloss. in l. fin. in fin. ff. de his, que in fraud. credit. dum vult, debitorem non gaudere beneficio cessionis bonorum, sed in solidum vsque ad sacculum & peram conueniri posse, quoties dolo & fraude sua non soluendo efficitur. Verum tamen esse non videtur, vt si iusta causa superueniat ex aliquo accidenti contrauenire non possit: nam illud quod dicitur de moneta, ideo esse videtur, quia illam summam promisit: & ideo dixit Gozad. in consil. 169. num. 1. & 7. quod si fortasse quispiam alicui non soluat, quando econtra illi tantundem debet, dicitur ab eo impeditus, cui soluere debebat: nam ei ideo non soluit, quia nec ille, cui solui debet, ei soluit, & ideo quasi facto † suo impeditus in periculum incurrere non debet: argumento text. in l. 3. circa principium. ff. de statu liber. & idem tenent ibid. cum Bart. Ang. Raph. Cuman. & Paul. Castr. & iterum Bar. in l. Iulianus. per illum text. ff. de condition. & demonstrat. & Ioan. Fab. in §. in bona fidei, Institutur. de action. ubi etiam voluit vt ille qui soluere iurauit intra quoddam tempus, etiam qui nihil de compensatione apponat, à periurio tamen excusari propterea quod licet compensatio † non admittatur, nisi de ea opponatur ab homine, † limitatur tamen quo ad euadendum à pœna, ubi lex ipso iure compensationem inducit, vt dixit gloss. & eam sequuntur Doctores in l. si constat. C. de compensat. Hanc Bar. opinionem sequitur etiam Abbas in dicto cap. ad nostram, & rursus idem Abbas in cap. cum dilectus, colum. 12. extra de ordine cognitio. & Bald. in dicto cap. ad nostram, & idem tenet Alexand. in consil. 12. viso themate, colum. 5. volum. 2. & facit illud, quod di-

xit Angel. in consil. 209. quidam nomine. vbi consuluit, quod si statutum † non permittat opponi, nisi exceptionem solutionis, potest tamen etiam compensationis exceptio opponi, vt dixit etiam Alexand. in dicto consil. 12. colum. penult. volum. 2. & facit text. in l. si debitor, in fine. ff. qui potior. in pignor. habeantur, ibi, neque enim interest soluerit, an compensauerit, & ideo dixit Speculat. & sequitur ibidem Ioan. And. in tit. de locato. §. nunc aliqua, versic. vigesimonono. † quod emphyteuta si non soluat, sed compensare paratus sit, ab ipsa caducitate excusatur, & hanc conclusionem sequitur Alberic. in l. secunda. C. depositi. Quinimo dixit Imola in dicto cap. bona fides, id procedere etiam si emphyteuta nihil opponat de compensatione, propterea quod ad euandam pœnam fit compensatio ipso iure, vt dixit gloss. & sequuntur Doctores in dicta l. si constat. C. de compensat.

His tamen non obstantibus Gozad. in consil. 69. numero 4. contrarium tenuit, cuius & ego quoque opinionis eram, ea potissimum ratione, quod hæc conclusio multis aliis conclusionibus in hac materia iuramenti supra firmatis repugnare videatur. Prima est, quod iurans soluere vsuras, prius soluere debet, & deinde repetere: & ideo pariter in casu nostro, vt prius omnino soluere teneatur, dicendum videtur, non autem compensando liberetur. Secunda conclusio, cui præcedens repugnare videtur est, quia iuramentum in forma specifica adimplendum est. Item tertia est, quod iuramentum semper seruandum est, vbi seruari potest sine interitu seu dispendio salutis æternæ, vt est in casu nostro, casu quo soluat, possent etiam quamplures aliæ conclusiones referri, quibus præcedens conclusio repugnare videtur, & latius in his terminis tradit ibidem Gozad. Præterea confirmatur ex eo, quod Imola in dicto cap. ad nostram, il primo, num. 3. extra de iureiuran. notat ex eo text. † iuramentum ius agendi non impedire ex noua causa, & ideo iuramentum de non repetendis vsuris ad eam causam refertur, quæ iuramenti tempore subsistit, non autem ad causam extortam post iuramentum, & inquit ad hoc facere illud, quod habetur in cap. cum iter, extra de renunciat. & in cap. ad audientiam, extra quod metus causa. & in cap. tuas, extra de vsur. Dixit præterea Abbas in cap. veritatis, num. 39. extra de dolo & contumac. † quempiam in periurium non incidere, si iuramentum legitima causa superueniente non seruet. Et Barth. Cæpolla in l. nominis. & rei. §. verbum, ex legibus, num. 21. ff. de verborum & rerum significationib. in his terminis inquit licere iuramentum ex emergenti causa transgredi, vt notauit Innocent. in cap. 1. extra de constitut. & Bal. in l. & si seruerior. C. de his, que notantur infam. & in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his, qui notant infam. Præterea quod iuramentum ex causa vitæ careat, tenuit Alciat. in consil. 404. num. 7. cum sequitur & in consil. 127. num. 3. & Ioan. Maria. Riminald. in consil. 183. num. 45. vol. 2. inquit iusiurandum non obligare, quando causa ob quam donatio facta est, delinit, d. cap. quemadmodum, extra de iureiuran. & cap. 2. eodem tit. & per illum text. ita concludit Bald. in l. fin. C. de non numer. pecun. declarando text. in l. quæro. §. inter locatorem. ff. locati. & iterum idem firmavit in l. fin. ff. qui satisd. cogant. & firmat etiam Butr. in cap. fin. extra de Prælati vices suas.

C A P. CCCXCVII.

A R G V M E N T V M.

Iuramentum an contractum variabilem reddat inuariabilem per casus discutitur.

S V M M A R I A.

- 1 Iuramentum super actu alias libero & variabili, illud non reddit necessarium & immutabilem.
- 2 Successorem habere in totum vel in parte, pendet à mero arbitrio decedentis.
- 3 Instituire quis quemlibet potest, dummodo non sit persona prohibita.
- 4 Pactum de succedendo etiam cum iuramento, necessitatem imponere non dicitur, vt ab eo recedi non possit.
- 5 Legem sibi quis imponere non potest in his, quæ pendent à sua mera voluntate.
- 6 Statutum iuratum reuocari potest.

FVit etiam alias conclusum, vt inquit Socin. iun. in consil. 44. num. 28. vol. 2. † An iuramentum actui alias libero & variabili præstitum eum necessarium reddat vel immutabilem, propterea quod tunc contra actus substantiam præstitum videatur, vt voluit Bart. in l. cum precario. ff. de precar. & tradit Barbat. in rub. extra de reb. eccles. non alien. Hanc præterea conclusionem firmavit etiam Iason in l. si mihi & tibi. §. in legatis. col. 3. versic. addo fortius. ff. de leg. 1. & ideo infert, † quod quempiam in successorem habere in totum vel pro parte, à mero pendet arbitrio decedentis, propterea quod potest in suo † testamento quemcunque voluerit instituire, dummodo tamen persona prohibita non sit, & in eo potest quodcumque variare, cum ambulatoria sit testatoris voluntas vsque ad mortem. l. quod si iterum. ff. de adimen. legat. & l. cum hic status. §. ait Oratio. ff. de donat. inter vir. & vxor. cum similib. Ergo consequitur, vt in hoc nemo sibi legem imponere possit, etiam iureiurando, à qua recedere non possit: alioquin iuramentum super actu libero & variabili impositum eum redderet necessarium & immutabilem contra naturam & substantiam ipsius actus.

4 Er ideo dixit etiam, † quod pactum de succedendo etiam iuratum necessitatem imponere non dicitur, ita vt ab eo recedi non possit, & ideo consequens est, vt in tali pacto non obstante, nec etiam iureiurando quispiam alium hæredem vniuersalẽ instituire possit & ad quicquã pacti occasione non teneatur. Et ideo Socin. sen. in consil. 58. num. 6. vol. 3. inquit regulam esse, † vt in iis quæ à mera mea voluntate pendent, mihi legem imponere non possim, quin ad libitum reuocare possim, vt dixit Bart. d. l. cum precario. ff. de precario. Et ideo dici solet, vt si quispiam iurauerit testamentum non reuocare, & si incidat reuocando in periurium: attamen omnino reuocare posse, vt dixit Bald. & sequuntur communiter Doct. in l. si quis in princ. testamenti. ff. de legat. 3. & Cynus & Bal. in l. 1. versic. sed pone, testator. C. de sacrosan. eccles. & Ioan. And. in cap. quod semel, de reg. iur. lib. 6. & de hoc supra satis late dictum est. Mouetur autẽ Socin. eo in loco, quod iuramentum super actu libero appositum eum necessarium non reddit, &

de hoc inquit esse gl. in c. vltima voluntas, 13. quæst. 2. prout etiam in contractu mandati, vt ipse subdit, si quis iurauerit procuratorem non reuocare & reuocet, talis reuocatio subsistit, licet iurans in periurium incurrat, vt dixit gloss. singularis in cap. fin. de procurat. lib. 6. & tenuit etiam Ang. in l. perpetuam. ff. de procura. & in consil. 267. Martinus de Florentia, & ita etiam decidunt in constitutione vicarii Ioan. And. & Butrius in cap. penult. extra de offic. vicar. & ideo dixit Bart. notabiliter, † quod statutum etiam iuramento vallatum reuocari potest, & si ille qui reuocat in periurium incidat, vt habetur in cap. cum contingat, extra de iureiur. & iterum idem dixit Bartol. in l. omnes populi, in 3. quæst. principali. ff. de iustit. & iure. & ideo infert ad speciem, de qua ibi, quod Princeps privilegia vel gratias reuocare potest, prout & ipsa statuta & rescripta, vt dixerunt Nicol. de Matarel. & Bal. Nam habet liberas reuocandi habenas, non obstante iuramento, etiam quod in periurium incidat, & ideo dixit etiam Curt. sen. in consil. 52. num. 22. quod iurans nunquam reuocare, reuocare potest, licet in periurium incidat, vt dixit Oldrad. in consil. 160. Titius condidit, & Ioan. And. in mercuria. in cap. quod semel, de reg. iur. lib. 6. & in addit. ad Specul. quem sequitur Bal. contra Specul. ibidem, in tit. de instrum. edit. §. compendiose, versic. quid si quis iurauerit. & Cynus & Bal. in l. 1. versic. sed pone, quod testator iurat. C. de sacrosan. eccles. dum inquit iuramentum appositum actui libero, actum illum necessarium non efficere, & ita inquit dixit gloss. in d. cap. vltima voluntas, 13. quæst. 2. & Bart. & communiter Doct. in d. l. si quis in principio testamenti. ff. de legat. 3. & Bart. & Bald. in l. si duobus. §. item respondit, societatem. ff. pro socio. & iterum Bart. & communiter omnes in l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. obligat. & iterum Bart. in l. si quis in quinquos. §. fin. ff. de legat. 1. post Bart. ibidem, & Bald. in l. non dubium. C. de legib. & iterum Bart. & Angel. in l. si quis pro eo. ff. de fideiuss. & in l. cum lex, in eodem tit. & Bald. Butr. Imola. & Panormit. & communiter Doct. in d. cap. cum contingat, extra de iureiur. & Bald. rursus in l. eam quam. C. de fideicommiss. & in cap. presentia, extra de probat. & Bald. & Aluarot. in cap. vnico. §. item sacramenta, in tit. de pace iuramento firman. & Bald. in auth. sacramenta puerum. C. si aduers. vendit. & in l. pactum, quod dotali. C. de pact. & Panormit. in cap. intellecto, extra de iureiuran. & in consil. 18. vol. 1. & Angel. Aret. in §. ex eo, Instit. quibus modis testamen. infirmen. & Bald. & Angel. in auth. hoc inter liberos. C. de testamen. & Salyc. in l. sancimus, quæst. 7. in eodem tit. & Imola in d. cap. dilecto, extra de præben. & si, vt inquit Alexand. in d. consil. & Bart. in d. l. si quis in principio testamenti, & in d. l. stipulatio hoc modo concepta. & in d. §. idem respondit, societatem. & Bald. in d. §. item sacramenta. & in addit. ad Speculum in d. tit. de instrum. edit. & Ias. in l. si mihi, & tibi, in 2. lectura, num. 11. ff. de legat. 1. expresse vult, vt iuramentum interpositum super actu libero, eum necessarium non reddat, vt notabiliter dixit Bald. in l. 1. col. fin. C. de sacrosan. eccles.

C A P. CCCXCVIII.

A R G V M E N T V M.

Iuramentum assertorium neminem lædens aut damnificans non inducit periurium.

S V M.

S V M M A R I A.

- 1 Iurans rem valere centum, etiam quod plus valeat, in periurium non incidit.
- 2 Ad quod nihil est, vtiq; minus est.
- 3 Quod plus est, vtiq; tanti est.
- 4 Dictio taxatiua, tantum, quando in iuramento non subintelligatur.
- 5 Petantur si ab aliquo decem, & iuretur, & deinde debeatur quinque, an in periurium incidat.
- 6 Totius appellatione, in iudicio pars continetur.
- 7 Iuratur vbi super toto, tollitur omnis actio.
- 8 Iurans de facto suo, potest conveniri de facto defuncti.
- 9 Iudex non debet admittere probationes super facto iurantis, & sic super articulo impertinenti & deciso.
- 10 Iuramentum super facto porrigit effectum suum in omnibus concernentibus factum ipsum, vel ab eo descendentibus.
- 11 Iuratum in dubio intelligitur super toto.
- 12 Iuramento statuitur, siue sit super toto, siue super parte.
- 13 Iurans super facto, videtur iurare super toto.
- 14 Confitens factum, videtur fateri etiam ius.
- 15 Iuramentum prestitum de pluri, non transit in formam iuramenti quo ad minus.

Quæritur etiam aliquando fuit, ut inquit Corneus in l. cum furti, num. 1. ff. de in litem iuran. an ille, qui iurat rem valere centum, quæ tamen plus valeat periuras dici possit, & in periurium non incurrere. Res namque, quæ pluri est, vtiq; tanti est. Et alibi dicitur, id quod nihil est, vtiq; minus est. l. secunda. ff. de eo, quod certo loco. Et idem ibidem tenet Alberic. scilicet in dicta l. cum furti, num. 1. qui dicit, quod ille text. loquitur de iuramento in litem, secundum vnam lectionem: secundum vero aliam de iuramento veritatis: Secundam tamen lectionem approbat, quia contra furem iuratur super vero inter esse: Nam id quod plus est, vtiq; tanti est. Præterea Paulus Castrensis in dicta l. cum furti, num. 2. ff. de in litem iuran. pariter inquit, quod si iuretur valere centum, quæquæ plus valeat, illud plus exprimi non oportere, propterea dictio taxatiua, id tantum, non subintelligitur, & ita ibi intelligi arbitratur: quandoquidem si dicta taxatiua subintelligeretur, in periurium incurreret: & inquit optime facere illud, quod habetur in l. rogasti, §. si tibi, ff. si certum petat. & Bart. in l. si quis cum totum, num. 1. ff. de exceptio, rei iudic. inquit illam legem ad hanc quæstionem induci: id Però a te decem, tu vero dicis, non debeo, & iuras, cum saltem quinque deberes: Vnde quæritur, an sis periurus. Et inquit Petrutia, quod esset, existimasse, per text. in dicta l. si quis cum totum, propterea quod id in iudicio totius appellatione, pars quoque continetur. Hac enim de te inquit Bart. tractasse in l. prima. §. si stipulanti, ff. de verborum obligationibus. & subdit ibidem tenuisse opinionem Petri, & distinxisse, & iterum de hoc tradit Bart. in l. cum furti, num. 3. Dixit præterea Corneus in l. si duo patroni. §. item Iulianus, ff. de iureiuran. id quando iuratur super toto, omnem tolli actionem ex facto descendente. Item quod quando quis iurat id de facto suo, posse etiam conveniri de facto defuncti: Iudicem id tamen probationes super facto iurantis, & sic super articulo impertinenti vel iam deciso, & num. 2. inquit notan-

dum esse, id iuramentum super facto præstitum effectum suum in omnibus concernentibus factum ipsum porrigere, & inducere vel ab eo descendentibus: & ideo cum ex facto descendat, & furti actio oriatur & furti conditio. l. si pro fure, ff. de conditio. furt. & ibidem latius tradit Corn. Accedat etiam prædictis, quod idem Corn. in l. cum qui. §. si iurauero, num. 2. ff. de iureiuran. inquit in dubio super id iuratum esse, intelligendum esse. dicta l. si duo, §. & l. duobus, §. fin. ff. de iureiuran. Item Albericus de Rosate in l. ait Prætor, la secunda, num. 1. ff. de iureiuran. inquit, iureiurando standum esse, siue id super toto interpositum sit, siue super parte. Et inquit Iacob. Buttrig. id ea ratione fieri existimasse, quia sumus in materia fauorabili, videlicet ut lites tollantur, alioquin corrueret illa vulgarissima regula, quod idem iuris de toto quo ad totum, quod de parte quo ad partem. l. prima. ff. de euct. & l. si dictum, §. primo, eodem titulo. & de hoc inquit Alberic. tradidisse in l. quæ de rota, ff. de rei vendicat. & ideo Bald. in consil. 79. num. 3. volum. 2. inquit, quemadmodum ille qui iurat super facto, id super quo iurasse videtur. l. duobus, §. colonus, & l. fin. ff. de iureiuran. & notatur in l. prima, §. primo, ff. quarum rerum actio non datur. id ita etiam qui factum confitetur, pariter & ius falsus videtur, seu vinculum quod illi facto cohæret, propterea quod ius ex facto oritur. l. si ex plagis, §. in cluo, ff. ad legem Aquiliam. & l. Domitius Labeo, ff. de testament. & responsum. C. de transactio. cum similibus. & ideo sæpe ex breuissima facti mutatione, totum ius mutatur. l. si is, ff. de excusatio. tutor. & l. hoc legatum, & l. fin. ff. de legat. tertio. & l. si in emptione, & l. cum ab eo, & l. qui fundum, in principio, ff. de contrahen. emption. & ideo si constat de facto, constat etiam de obligatione, nisi contrarium probetur. Dixit etiam Franciscus Niconitius in capitu. quoniam contra falsam, in gloss. prima, numero 143. extra de probation. pariter inquit, id quod si iuramentum plus continet in formam iuramenti non transit, quod ad illud quod minus est, ut dixit Guiliel. de Cunio & Alberic. de Rosate & Alexand. & Ias. in l. ait prætor, la prima, §. iurari, in principio, ff. de iureiurando. Exemplificat autem hunc in modum: mando seu concedo tibi, ut iures per caput tuum: tu vero per Deum iurasti, sed de minori summa, vel in minus: & ratio est, quia minoris qualitatem non assumit, & hoc idem firmat rursus Bart. in authent. sacramenta puberum, colum. fin. versic. quæro, utrum per tale iuramentum, in fin. & facit illud, quod voluit idemmet Bartol. in l. Gallus, §. & quid sit tantum, colum. 4. versic. præterea posito, ff. de liber. & posthum. & ea, quæ iraduntur in dicta l. oratio, ff. de sponsal. & voluit etiam gloss. quam sequuntur, in l. 2. ff. de iurisdict. om. iud.

C A P. CCCXCIX.

A R G V M E N T V M.

Iuramentum an reddat contractum diuiduum, ut pro parte valeat.

S V M M A R I A.

- 1 Iuramentum cum sit indiuiduum, an reddat contractum diuiduum ad eius validitatem.
- 2 Iuramentum si apponatur super contractu, plura capi-

3 *capita continente, plura iuramenta dicuntur ita vt
absolutionem ab vno habere non sufficiat.*

3 *Iuramentum super actu indiuiduo, illum diuiduum
facit.*

4 *Iuramentum est indiuiduum.*

5 *Testis deponens falsum circa extrinseca, non redditur
in totum falsus, nisi iuret super omnibus, super qui-
bus fuerit interrogatus.*

6 *Testis dictum fundatur in iuramento, quod est vni-
cum indiuiduum.*

7 *Testis dictum ob iuramentum in totum vitatur vel
reiiicitur, ex quo tale iuramentum est indiui-
duum.*

Dicunt Doctores † iuramentum esse indiui-
duum, & ideo eius vi conditionem iuratum
subsistere non posse, & pro parte non subsistere,
vt inquit Paris. in consilio 14. numero 15. & 16. volum. 1.
licet in eo casu contrarium firmer: nam licet ali-
quæ licentiæ ibidem interuenerint viuo alienan-
te, ex quo ramen aliæ defecerunt, totus contra-
ctus corruere videtur: & id ea potissimum ratio-
ne, quod iuramentum indiuiduum sit, vt inquit
Baldus in cap. 1. §. cum autem, in tit. de controuers. inue-
stis. & tradit Thomas Grammat. in consil. 124. num. 14.
& tradit Archidiaconus in cap. inter cetera. 22. questione 4.
& Ias. in l. scire debemus, in princip. num. 6. ff. de verbo-
rum obligationibus. & Franc. Curt. in consil. 68. & Ias. in
eadem l. scire debemus, colum. 5. vbi loquitur de iura-
mento fidelitatis, asserens illud esse indiuiduum,
prout etiam dixit Socinus senior in consil. 16. num.
65. volum. 4. dum vult, vt iuramentum appositum
super contractu indiuiduo, eum diuiduum red-
dat, prout etiam post alios firmat Aluarot. in tit. si
de feud. fuerit controuers. in cap. omnes, colum. 2. in prin-
cip. & tradit ibidem Preposit. in secundo notab. & sub-
dit idem Paris. num. 16. & ideo esse, quia iuramentum
pro parte valere potest, pro parte autem non: &
ideo inquit vtile vitari non debere, vt voluit gl. 1. in
fin. quam ibi sequuntur Scribentes in c. 1. extra de iu-
re iur. & sequitur etiam Ias. in l. 1. §. sed & si, col. 3. num. 5.
in fin. ff. de verb. oblig. Præterea inquit, † quod si ap-
ponatur in contractu plura capita continente, plu-
ra iuramenta dicuntur: & ideo consequens etiam
est, vt si ab vno absoluat, satis non esse, vt inquit
Soc. in consil. 59. nu. 10. versic. & præsertim, vol. 3. Vbi ea
præsertim locum habere in intimatione facta, de
qua ibi agebatur: quæ cum tanta causæ cognitione
facta fuit, totque iuramentis: & ideo quod vnico
verbo sublata sit dicendum non videretur. Præterea
idem Paris. in d. consil. 14. nu. 19. inquit quod Butri. in
eo suo consil. relato à Socino in consil. 16. Anno Do-
mini, col. fin. nu. 65. vol. 4. voluit, † quod si iuramentū
apponatur super actu indiuiduo, eius vis est, vt licet
actus super quo apponitur sapte natura valere nō
possit ob indiuiduitatem: attamen si iuramentum
apponatur, diuiduum dici posse, vt in ea parte effe-
ctum fortietur, in qua subsistere potest, & ratio est,
quia continet illam clausulam, qua dicimus, quod
operatur vt actus valeat omni meliori modo, quo valere
potest, vt supra late diximus. & id ne vtile per inutile
vitietur: & ideo dixit Borguinus de tutor. & curator.
nu. 16. quod licet omnes tutores vel curatores ad-
ministracionis rationē in solidum reddere tenean-
tur infra 30. annos, vt dixit Aret. in §. actionum, num.
37. versic. decimoquarto, in sit. de act. & tradit Boerius in

decis. 59. & Vantius in tit. de nullit. ex defectu inhabilita-
numero 80. versic. præmissa. & licet beneficium di-
uisionis petere possint, si soluendo sint de admi-
nistratis infra pupillarem ætatem, & non vltra, vt
dixit idem Boerius in d. decis. 59. & tradit etiam Hipp.
Marsil. in rub. ff. de fideiuss. nu. 188. versic. Nam connexo-
rum. attamen id limitatur vbicunq; ipsis tutelis iu-
rumentum apponitur: quandoquidem tunc bene-
ficium diuisionis peti non potest, vt ibidem laus per
eum. Præterea hanc eandem conclusionem sequit-
ur Roland. à Valle in consil. 70. n. 30. vol. 2. dum in-
quit, quod si iuramentum apponitur super actu in-
diuiduo, eius vis esse vt licet actus suapte natura ob
ipsam indiuiduitatem subsistere nō possit, ob illud
tamen iuramentum diuiduus dici possit, vt scilicet
in ea parte in qua valere potest, effectum sortiatur,
quia illam clausulam contineat, vt actus valeat omni
meliori modo quo melius valere potest, ita vt vtile per
inutile non vitietur, vt inquit ibidem ipse Rolan-
nu. 29. vult ob id tolli illam regulam, quod iuramē-
tum secundum naturam actus, super quo apponi-
tur, restringatur. Et Catellia. Cotta in suis memo-
rialibus, in verbo, iuramentum, pariter inquit † iu-
rumentum esse quid indiuiduum. Vnde est vt testis
in vno periurus, in aliis nihil probet, vt dixit Bal. in
l. fin. in 4. opposit. col. 5. & de edicto diui Adriani tollen. id
quod communiter tenetur, vt inquit Alex. in consil.
133. viso processu causa, col. 5. versic. & tamen est probatū,
vol. 1. & in consil. 27. in causa & lite, col. 2. versic. alia ra-
tione, vol. 2. & in consil. 44. viso & discusso, col. 3. in fin. &
seqq. in eod. vol. & laus in consil. seq. col. 2. versic. modo si
dictum. & rursus idem Alex. & Ias. post alios, in l. pen. in
vltimis verbis. C. de transact. cum iis, quos reulit Cotta
in verbo, testis fides. & reassumpit etiam Decius, &
ibidem inquit esse communem opinionem in con-
sil. 105. col. 3. & penult. post Alexan. in consil. 134. col. pen.
vol. 2. & Bal. in d. l. pen. in fin. & cum eo transit Lanfran.
in cap. quoniam contra falsam, col. 27. versic. item quæro,
nuncquid si aliqua, extra de probat.

Hæc tamen conclusio in aliquibus casibus limi-
tatur. Et primum, nisi talis testis ad concordiam re-
ducatur: nam tunc probat, vt subtiliter inquit A-
ret. in consil. 13. col. 6. circa fin.

Secundo limitat Alex. in consil. 88. Quoniam omne,
col. 4. in fin. & seq. vol. 7. vbi inquit communiter con-
cludi testem † falsum deponentem circa extrinse-
ca, prorsus & in totum falsum non reddi, vt ibidem
laus ipse prosequitur. id tamen intelligendum est, ni-
si super omnibus iurauerit, de quibus esset inter-
rogatus, vt dixit Bald. in rub. de controuers. inuestis. col.
2. Aret. in consil. 71. diligenter, col. 2. & Felin. in c. frater-
nitatis, col. vlt. extra de heret. Ampliantur autem, vt
procedant etiam in quocunq; dicto iurato, vt dixit
Alex. in consil. 114. in causa & lite, col. 2. versic. Quarta
ratio, vol. 4. & Decius in consil. 83. viso processu, col. pen.
versic. septimo. Reduendo modo ad ipsum iusiuran-
dum, quod scilicet sit vnicum & indiuiduum, tradit
etiam Bald. in consil. 96. nu. 3. vol. 1. & inquit † dictum
testis iuramento firmati, quod est vnicum & indi-
uiduum, vt dixit etiam Oldra. & ideo non potest pro
parte approbari, p parte vero reprobari, arg. tex. in
l. in causa. ff. de proc. & c. si ad scripturas. 11. dist. & tradit
Bar. in l. Aurelius. §. idem quasi sit. ff. de lib. legat. Idē quoq;
voluit Ceph. in consil. 110. n. 28. vol. 1. qui pariter dixit, iu-
ramentum esse indiuiduum, vt dixit etiam Alex. in
l. cui iurisdict. nu. 3. & Hippol. Marsil. in consil. 31. nu. 36.
vol. 1.

7 *vol. 1. vbi cum de teste loqueretur, inquit dictum suum † in totum vitari ac reiici ob ipsum testis iuramentum, quod est indiuisibile: & ideo totum dictum annullatur, & ita inquit voluisse Bart. Bald. & Salyc. in l. si ex falsis. C. de transact. & iterum Bald. in l. certi condict. §. quoniam, col. penult. ff. si cert. petat. & rursus Bald. in cap. 1. col. 2. extra de constit. & rursus Bal. in cap. cum adeo, col. 1. extra de rescript. & Abb. in cap. 3. in fin. extra de fide instrum. & Cardin. in clem. 1. in fin. de testib. & glos. in cap. si ad scripturas. 11. distinct. & Bald. in l. fin. in 4. contrario. C. de edicto diui Adria. tollen. & in l. 2. C. de fide commiss. libert. & Bald. & Ang. in l. 1. §. si quis simpliciter. ff. de verb. oblig. vbi Imola in col. fin. & rursus Bald. in l. si veteris, circa finem, C. de fide instrum. & hanc conclusionem inquit firmare etiam ceteros Doct. quamplures diuersis in locis, quos retulit Marsil. in sua repetit. l. fin. C. de probat.*

C A P. CCCC.

Argumentum constat ex Summario.

S V M M A R I V M.

I Iuramentum ad informationem Iudicis non requiritur.

I Iuramentum † in informatione Iudicis causa facta non requiri dubium non est, vt inquit Marc. Anton. Blanc. in l. si. ff. de quest. & est gl. ordin. quæ alibi non reperitur, in cap. 1. §. si duo, in verbo, testamentum, tit. de pace iuramen. firman. & ideo dicunt etiam testes non iuratos sufficere ad iudicis informationem.

C A P. CCCC I.

Argumentum constat ex Summario.

I Monasterium ingrediens, tali ingressu alter homo efficitur: attamen illud efficere tenetur, quod antea exequi debebat.

O Mittendum etiam non est illud, quod dixit Francisc. Niconitius in cap. quoniam contra falsam, in versic. notat Abbas quinto loco, num. 107. & 108. extra de probat. dum inquit, † quod licet ingrediens monasterium, ex tali ingressu alter homo efficiatur, cum mundo mori dicatur, cap. placuit, 16. quest. 1. & l. Deo nobis. C. de episcop. & cleric. prout etiam notat Ioan. And. in cap. sicut, §. 2. in 2. notab. extra de homicid. & Rota in decis. 483. collatio facta in me. sub tit. de prebend. in nouis. & Ioan. And. in reg. is. qui tacet. col. fin. in medio, in mercurialibus, & Ioan. And. in regula, non prestat, col. penult. circa medium, versic. preterea, in eodem tit. & Bart. in l. patre furioso, in fine. ff. de hu. qui sunt sui, vel alieni iuris. & tradit Bart. in authent. excipitur, in versic. querit gloss. C. de bonis que liber. & Socin. in consil. 17. supradicta causa, col. fin. in fin. volum. 1. & Socin. in consil. 92. circa primum, volum. 1. & Lapus in allegat. 100. in questione proposita, col. penult. in medio, in tit. de constit. & Ias. in authent. ingressi, post princip. C. de sacrosanct. eccles. & iterum Ias. in l. Gallus. §. & quid sit tantum, col. 3. num. 15. ff. de liber. & posthum. attamen quin exequi debeat id, quod antea debebat, non liberatur, si id iureiurando pro-

missit, vt voluit gloss. in cap. preterea, si distinctio. & sequitur Ioan. Andr. in cap. cum stat per eum, col. 2. in fine, versic. tertio in mercurialibus. & rursus Ias. in l. stipulatio. §. habet autem, in vltimis verbis. ff. de operis noui nunciat. & Speculat. in tit. de arbitr. & arbitrat. §. sequitur de quibusdam, col. 11. versic. sed pone quod, vnus, & iterum Speculat. in tit. de statu monach. §. primo, col. 6. circa medium, versic. vigesimo septimo. & Albericus de Rosate in l. si quis adulterium. §. si quis adulteram, num. 2. ff. ad legem Iuliam, de adult. & stupro. inquit colligi argumentum ex eodem textu, quod si quispiam iuret ingredi ordinem Prædicatorum, & ingressus sit, si egrediatur, non intelligatur liber à vinculo iuramenti.

C A P. CCCCII.

A R G V M E N T V M.

Iuramentum an extendatur ad positiones impertinentes.

S V M M A R I A.

- 1 Iuramentum prestitum non censetur super positionibus impertinentibus, & admissibilibus.
- 2 Iuramentum in contractibus appositum, censetur etiam si scriptum non appareat.
- 3 Iurasse si quis in actis reperiat, solemnitates omnes præcessisse videntur.

Dixit etiam Petrus de Benintendis in decisione Rotæ Bononiensis 32. num. 17. † iuramentum prestitum non censi super positionibus impertinentibus, & non admissibilibus, cum ad ea non referatur, vt voluit Bald. in l. penult. in fin. C. de transactio. & Ias. in l. si duo. §. si Iulianus, col. 3. ff. de iureiurando. & Nicol. Anton. Grau. in adnotat. ad praxim Octau. Vestr. lib. 5. cap. 3. num. 26. & Bertran. in consil. 266. num. 4. volum. 3. inquit, quod cum communiter & in omnibus contractibus iuramentum interuenire & apponi consueuerit ipsorum contractentium & se obligantium, saltem quando de illis sit instrumentum, † illud censetur interuenisse, etiam quod scriptum non appareat, vt voluit Ias. in l. vt liberis, col. 3. & sequen. C. de collat. & in l. certi condictio. §. si nummos, col. 3. & multis sequen. ff. si certum petat. & Felin. in cap. ex literis, col. 7. versic. septima & vltima declaratio, & c. extra de fide instrum. Præterea quo ad hoc animaduertendum est illud, quod dixit Curtius iunior in l. prima, num. quarto. ff. de iureiurando. dum inquit, † quod si reperiat in actis, aliquem iurasse, præsumuntur solemnitates omnes præcessisse, vt dixit Alexand. & recentiores in l. nam & postea. §. iureiurando. ff. de iureiuran. & an id sit verum, videatis supra, vbi diximus, de solemnitatibus, & de hoc tradit Tiraquellus de præscription. fol. quadragesimo octauo.

C A P. CCCCIII.

A R G V M E N T V M.

Iuramentum an sit in specie allegandum vbi petitur licentia.

S Y M M A R I A.

- 1 Prælati si iuret non alienare sine licentia Papæ, an sufficiat si petatur licentia à Papa non facta mentione præcedentis iuramenti.
 - 2 Episcopus si iuret non alienare sine licentia Archiepiscopi, tunc necesse est vt si petat licentiam à Papa, faciat mentionem iuramenti præstiti Archiepiscopo.
 - 3 Prælati, qui iurauit non alienare rem Ecclesiæ an possit rem Ecclesiæ modicæ estimationis & redditus consanguineo alienare qui multo maiores redditus Ecclesiæ dare vult.
 - 4 Iuramentum non extenditur ad casum permissum.
- Quæ fuit etiam Imola in cap. vt super, extra de rebus eccles. non alien. & in cap. fin. extra de eccles. adific. num. 11. † An in eo casu, in quo prælati iurauit non alienare sine licentia Papæ, satis sit si petatur licentia Papæ nulla iuramenti prædicti facta mentione, & Butrius in dicto cap. vt super, inquit sufficere per illum tex. in 2. part. vt dicere videtur ibidem Ioan. Andr. nam iuramentum illam habet conditionem, nisi licentia petatur: & ideo si licentia in continenti petatur, cessat iuramentum, † & ideo iuramenti mentionem facere opus non est: At secus si iuret Episcopus sine licentia Archiepiscopi non alienare, propterea quod in eo casu si petatur licentia à Papa, nulla iuramenti facta mentione iam præstiti iuramenti Archiepiscopo, talis impetratio subreptitia est, & ex consequenti non subsistit, & ideo alienans periurus efficitur. At secus, vbi peteret licentiam ab ipso Archiepiscopo, quandoquidem tunc iuramenti mentionem facere necesse non est, prout dixit in simili, si iuret non alienare sine licentia Papæ. Videtur tamen licentiam necessariam non esse, cum intelligatur cum illa conditione, nisi licentia petatur, & in eo casu ea petita statim euanescat. Quarit præterea ibidem
- 3 num. 12. si Prælati iuret non alienare † rem Ecclesiæ, an possit rem Ecclesiæ modicæ estimationis, modicive redditus consanguineo suo alienare, si multo maiores redditus Ecclesiæ dare velit, & deinde post Federic. de Senis vti que posse concludit. Ratio autem est, † quia huiusmodi iuramentum ad casum permissum extendi non videtur, & præsertim in his minimis, per ea que habentur in c. rerrulas, de quo in glossa fin. in dicto cap. vt super. & habetur in dicto cap. fin. extra de eccles. adifican. & si dicatur consanguineo alienari non posse, per ea que habentur in cap. hocius, 10. quest. 2. vti sic quibuscunque. & in authent. quibuscunque. C. de sacrosanct. eccles. Respondetur primum illud, procedere quando œconomus alienatur, & eius affinibus. Subdit tamen hanc solutionem tutam non esse, ex quo eadem ratio in prælato militare videtur, vel eius cognatis. Vel secundo loco responderetur, ideo de œconomus loqui, quia œconomus ille est, cui res Ecclesiastica gubernanda committitur. cap. quidam in quibusdam, & cap. volumus. 69. distinct. & l. omnes. C. de episcop. & cleric. & notatur in cap. Imperatores, extra de iuramento calumnia, & ob id forte Bart. non facit differentiam inter œconomum & prælatum, & inquit in dicta authent. quibuscunque, C. de sacrosanct. eccles. Prælatum alicui ex cognatis concedere non posse in perpetuum, licet ad tempus possit, vt inquit Decius in dicta l. fin. colum. sexta.

C A P. CCCCIV.

A R G V M E N T V M.

Iuramentum de non succedendo an valeat sine consensu eius de cuius hæreditate agitur.

S Y M M A R I A.

- 1 Pactum quo alicuius hæreditati renunciatur, non subsistit, etiam quod accedat ei iuramentum.
- 2 Text. in cap. quamuis pactum, de pact. in 6. declaratur.
- 3 Princeps iuramento alienans res principatus iuramento non ligatur.
- 4 Iuramentum super futura successione, vel super pacto appositum, quando actum non confirmet.
- 5 Pactum & conuentio valent super hæreditate mortui.
- 6 Pupillari substitutioni cum iuramento renunciare potest.
- 7 Donatio causa mortis omnium bonorum presentium & futurorum, an subsistat.
- 8 Donatio omnium bonorum, non comprehendit futura.

Mittendum etiam non est, quatenus inquit Guido Papæ in consil. 162. num. 1. † Pactum quo hæreditati alicuius renunciatur, non subsistit, etiam si iuramentum accedat, & ex consequenti pactum de non succedendo alicui, nisi ille de cuius bonis agitur consentiat, vt est tex. in cap. quamuis ibi, patri. de pact. lib. 6. prout voluit etiam Fulgosius in l. pactum. C. de collatio. dum inquit pactum de non succedendo, iureiurando confirmari, vbiunque fit ei, de cuius successione agitur: secus vero si fiat alteri sine illius consensu, de cuius successione agitur, & hac de re inquit Fulgosius alias consuluisse in quadam facti questione. Mouetur autem Fulgosius ex infrascriptis, & in primis ea ratione, quia pacto priuatorum ius publicum non tollitur, l. fin. ff. de suis & legit. hered. Secundo etiam mouetur ex † eo, quod text. in cap. quamuis pactum, de pact. lib. 6. loquitur in eo casu, in quo pactum ei factum sit de cuius successione agitur, ac etiam quando ius est corrigens: Nam tunc ad alium casum nec extendi, nec trahi debet, vt notatur in authent. quas actiones. C. de sacrosanct. eccles. & in l. si vero. §. de viro. ff. soluto matrimonio. Præterea tertio loco mouetur, quia pactum factum cum alio, periculosum euentum continet. Habet namque tacitam affirmatiuam succedendi, & ideo non valet sine consensu illius, de cuius bonis agitur. l. fin. C. de pact. & ideo iuramentum nihil operatur. Præterea hanc conclusionem, vt text. in d. cap. quamuis, tantummodo locum habeat vbiunque pactum sit, cum de hæreditate alicuius agitur, non autem de hæreditate absentis, prout inquit firmare Pet. de Ancharan. & quos refert Imola, & firmat etiam Dominic. à sancto Geminiano in dicto c. quamuis, col. penult. & idem quoque dixit Imola in l. qui superstitis. ff. de acquiren. hæredit. in illa questione, An pactum filie filii sui noceat. & idem tenet Bald. in cap. cum contingat, extra de iureiuran. & facit illud, quod notat idem Baldus in l. si tibi decem millia. §. pignore. ff. de pact. Vnde Angelus Perusinus in l. si quis pro eo, numero 6. ff. de fideiussor. inquit,

3 inquit, doctrinam, de qua ibi, vt scilicet † Princeps iuramento alienans res ipsius principatus, tali iuramento non ligetur, prout etiam nec Ecclesiæ
 4 prælatus, prout supra diximus apparere: † quare iuramentum super futura successione vel pacto, quod liberam testandi aufert factionem, matrimoniue libertatem, vel aliquid turpe continet iurantem ad ipsam obseruantiam non ligare, propterea quod etiam ipso iuramento peccatur, cum omnes prædictæ conuentiones bonis moribus contradicant, & ideo eius obseruantia absque salutis periculo esse non potest. Verum Bald. in cap. cum contingat, nu. 25. extra de iureiuran. inquit, iuramentum de non succedendo seu renunciatio cum iuramento valere de iure canonico ob id, quod inducât votum captandæ mortis, & præsertim si aliquo promisso fiat vel recepto, vt puta dote, & ratio est, quia fit cum iusta causa, vt habetur in d. cap. quamuis, de pact. lib. 6. de iure autem ciuili huiusmodi iuramentum non valet, propterea quod efficit vt pater filium vt filium non tractet, sed vt eum prætereat. l. quidam cum filium. ff. de verborum obligat. Quod sane cuiusque conscientiam remordere videtur, ac etiam naturalem æquitatem & erga liberos iure naturæ necessariam charitatem. l. Paulo Callimacho. §. ff. de legat. 3. & l. ratio. ff. de bon. damnat. exemplum autem ponit de filia in necessitate existente renunciantem: quandoquidem pater eam necare dicitur. l. necare. ff. de liber. agnoscen. & ideo inquit casum dari posse, in quo de iure canonico renunciatio non subsistat: & ideo dixit Iacob. de Arena in l. libertus, in fin. de oper. libert. quod licet filius partem suam habuerit, si tamen eam amiserit, alendus est, & ideo inter pactum affirmatiuum & negatiuum, maximam esse differentiam, vt notat Barr. in l. stipulario hoc modo concepta. ff. de verborum obligationib. & id super hæreditate viuientis: at super hæreditate mortui, & si adhuc delata non sit, † pactum & conuentio valent, nec non & diuisio. l. 1. C. de pact. & l. cum Archimedoram. C. vt in possess. legat. & l. pactum inter. ff. de pact. & ideo inquit Bald. ibidem, ex prædictis apparere quid iuris de pupillari substitutione viuo pupillo. Videtur namque pupillari substitutioni renunciari posse † cum iuramento, cum sit pactum de non succedendo: quod tamen falsum esse arbitratur, propterea quod pactum de successione non deferenda, vel minuenda eo viuente, de cuius hæreditate agitur, non subsistit, nisi ipse consentiat: At pupillus consentire non potest, merito iuramentum non tenet: quod sane testatoris libertatem infringit, vt habetur in dicta l. fin. C. de pact. Itidem eo in loco, num. 27. iterum quaesuit, † si fortasse quispiam mortis suæ causa donet omnia bona sua mobilia vel immobilia, præsentia & futura, & iurauerit non reuocare talem donationem, an talis contractus teneat, & inquit non tenere ob id, quod inducat votum captandæ mortis, & etiam vitæ hominis insidias tendit: & ideo eadem ratio est, prout de testamentis dicitur. Prædictis tamen non obstantibus, contrarium tenet quia quando in donatione causa mortis ponitur pactum irrevocabilitatis, dicitur à donatione inter viuos. l. vbi ita. ff. de donatio. caus. mort. sed donatio bonorum omnium, dummodo sit insinuata, nullo modo prohibetur, vt notatur in dicta l. fin. si tamen † futurorum bonorum mentio non fiat, futura bona non

includuntur. l. fin. C. que res pignori obligat. poss. prout dicitur de confiscatione generali, vt est species in l. si tibi mandauero. §. si is, cuius bona. ff. manda. Dicuntur autem futura, quorum dies nondum cessit, vt notatur in l. non ad ea. ff. de condi. demonstrat. et si Doct. de hoc articulo dubitare videantur. Attamen, quia generalitas bonorum prolata in contractu, nõ includit æs alienum, quod ipse non debet, nec sibi debetur. l. mulier bona. ff. de iure dotium. adhuc ergo remanet nomen hæredi, & sic factum testamenti non impeditur, ex quo quis succedere potest, licet hæreditas sit damnosa. Itidem plerumque expedit habere nudum nomen hæredis absque vlla re hæreditaria. l. iusurandum. §. si liberi. ff. de oper. liber. & l. pro hærede. §. si sepulchri. ff. de acquirenda hæreditate. & l. qui a perinde ff. ad Trebellianum. & l. quia liberis. §. fin. ff. de vulgar. & pupillar. & l. coheredi, in fin. eodem titulo & in cap. 1. colum. 10. in titu. an agnat. vel filii.

C A P. CCCC V.

A R G V M E N T V M.

Iuramentum Clerici debet fieri cum licentia sui Superioris.

S Y M M A R I A.

- 1 Laicus iurare potest sine licentia sui iudicis, Clericus autem nequaquam.
- 2 Clericus coram Iudice seculari litigare non potest, nisi iuret.
- 3 Clericus non potest ab alio Episcopo ordinem recipere.
- 4 Clericus non potest ab alio, quam à suo Episcopo iudicium animæ petere.
- 5 Episcopus clericos alterius iurisdictionis iudicare non debet.

A Bbas in capitulo, significasti, num. 5. extra de foro competen. inquit, † laicum sine licentia sui iudicis, iurare non posse, clericum vero posse, cap. primo, extra de iuramen. calum. † coram vero alio iudice litigare non posse, nisi ei iusurandum præstet; secunda autem ratio est, † quia ab alio Episcopo ordinem recipere non potest, ergo pariter idem de iudicio dicendum est, cum quid plus esse intelligatur, cap. nullus primas. 9. questione 2. Item tertia ratio est, quia non potest ab alio, quam à suo Prælato, † petere iudicium animæ, quod est occultum. 4 Ergo multo magis, nec manifestum, cap. placuit, extra de pœnit. distinct. 6. Præterea inconueniens esset, vt vnus Episcopus clericos alterius † iurisdictionis indicet, quod sane esse non debet. 9. quest. 2. per totum. & sic omnes de vno Episcopatu alium Episcopum sibi in Iudicem eligere possunt: & ideo concludit Clericum inferioris gradus siue maioris, sine sui Superioris licentia iurisdictionem alterius prorogare non posse, quod procedit etiam in exemplis. Nam Papa est eis diœcesanus, vt notatur in cap. autoritate, de priuileg. lib. 6. & cap. nulla. 93. distinct.

C A P. CCCC VI.

Argumentum est in Summario.

S V M M A R I V M.

1 *Annulato contractu, an annulletur etiam iuramentum.*

Item procedendo ad vltiora dicendum videtur, ¶ vt annullato contractu, annulletur etiam iuramentum, vt notat Bald. in l. prima, colum. tertia, C. de inoffic. donatio. vbi vult, vt annullato contractu annulletur etiam iuramentum tanquam accessorium ad contractum, vt expresse declarat Alexand. in consil. 137. num. 9. versic. nec obstat predictis, volum. 6. & in consil. 38. col. antepenult. versic. modo non obstat predictis, volum. 3. & Hippolyt. Marsil. in rub. de fideiussor. colum. 12. versic. non obstat ratio allegata. Contrarium autem in iuramento inquit tenere Bald. in l. 1. colum. 4. versic. quero, vtrum iuramentum. C. de inoffic. donat. Item quod iuramentum non annulletur, licet vitietur, voluit Neuzau. in consil. 22. num. 45. vbi inquit speciale esse contra predicta, quod ex quo iuramentum non se extendat vltra principalem conventionem, in qua interponitur. l. conuenire. ff. de pact. dotal. & clement. 1. in fin. de preben. & cap. accessorium, de reg. iur. in 6. vnde cessante conventionem, iuramentum quoque cessare debet. l. iurisgentiu. §. & generaliter. ff. de pact. & l. non dubium. C. de legib. quando quidem illa tacita conditio, quæ inest conventioni, & promissioni, inest etiam iuramento. l. fin. ff. qui satisfacere cogant. & l. que sub conditione. §. quoties, in 2. responso. ff. de condit. institut. & ideo subdit ibidem, num. 45. esse speciale in iuramento, vt vitiatum principali, iuramentum non annulletur, & specialitatem fauore animæ inductam esse & ad euitandum peccatum, prout inquit de hoc esse text. in cap. cum contingat, extra de iureiuran. Præterea Hippol. Marsil. in consil. 125. num. 34. inquit vltra predicta in propriis terminis iuramenti, quod vbi contractus est nullus & inualidus, & sic quando corrumpit, corrumpere etiam iuramentum, quod in eo apponitur, vt dixit Roman. in consil. 293. præsupposito, &c. id quod expresse probatur in l. non dubium. C. de legib. & voluit Socin. in consil. 40. ex actus, col. 5. volum. 5. & facit etiam illud, quod dixit Roman. in consil. 330. circa primum, colum. 5. dum inquit accessorium sequi naturam principalis, etiam quod accessorium suo principali valde dignius sit, vt est text. in l. si non sint. §. perueniamus. ff. de auro & arg. l. per quem Bart. in l. 1. ff. de pecul. legato, reprobatur glo. ibi contrarium tenentem, & inquit de hoc laurus dixisse in eadem rub. de fideiussor. quæst. 50. & de hoc, quando scilicet annullato principali, annulletur accessorium, videatis Antonium Gabriel. in loco supra relato, in reg. quando annullato principali annulletur accessorium, & ideo subdit Marsil. in d. consil. 125. nu. 35. non referre, quod iuramentum conualidet contractum inualidum, vt supra diximus, per iura deducta: quia illud procedere potest, quando contractus qui iuramento confirmatur, in totum & penitus nullus non est, sed ob aliquem defectum tantum: & ideo secus esse si contractus prorsus sit nullus. Nam tunc iuramentum in eo appositum, eum non confirmat, vt inquit Franc. in cap. quamuis, de pact. lib. 6. comprobatur dictum ipsius Hippolyti gloss. sing. in authent. si qua mulier, in princip. ad Velleian. quæ vult iuramentum ipso iure nullum non confirmare, & de ea gloss. meminit Roman. in l. 1. versic. & adde duas notabiles cauetas. ff. de

vsucap. id quod firmare etiam Angel. in consil. 160. pro decisione quaesitorum, col. 2. & ad hoc faciunt ea, quæ iterum voluit Roman. in consil. duodecimo, viso facto, col. 2. & ea quæ dixit Ang. in consil. centesimo septuagesimo octauo visis actus predictis, duo examinanda sunt, &c. in fin. & illam gloss. in dicta authent. si qua mulier, refert Castrensis. in consil. 219. in causa, quæ vertitur. & ad hoc facit optime gloss. notabilis in l. emptione. C. plus valere, quod agitur. dum inquit contractum simulatum, qui est nullus, iuramento non conualidari, & eam gloss. dixit ordinariam Roman. in d. consil. 293. præsupposito, &c. quam etiam ad hoc allegat Socin. in consil. 65. circa primam, col. antepenult. vol. 1. & Cardin. in cap. ad nostram, in 2. quæst. extra de emptio & vendit. & Cepol. in tract. simulatio. col. 26. & dixit Marsil. in cap. at si clerici, nu. 169. extra de iudic. & pro ea facit l. non dubium. C. de legib. & faciunt etiã ea, quæ iterum dixit Rom. in consil. 517. in casu, col. penult. dum inquit iuramentum non conualidare contractum infantis, vel furiosi ob id, quod ex seipsis nulla sit.

C A P. CCCCVII.

Argumentum est in Summario.

S V M M A R I V M.

1 *Iuramentum, non comprehendit læsionem enormissimam, nec confirmat.*

Ivans ¶ non contrauenire ratione alicuius læsionis seu damni, non intelligitur de enormissima læsione, cum dolo æquiparetur etiam vero, & ex proposito. l. si quis eum aliter & ibi Alexander & recentiores ff. de verborum obligat. & tradunt repetentes Perusini in authent. sacramenta puberum, & tradit Berous in capitulo primo, numero quadragesimo quinto, & quadragesimo sexto, extra de constitut. & inquit pro hac opinione sæpe consuluisse.

C A P. CCCCVIII.

Argumentum est in Summario.

S V M M A R I V M.

1 *Iuramentum in compromisso appositum intelligitur si laudum fuerit æquum.*

Sciendum etiam est, Augustinum Beroum in cap. 1. num. 183. extra de iudic. dixisse Imol. in cap. per tuas, extra de arbitris, voluisse ¶ iuramentum in compromisso appositum, vbiunque laudum sit æquum, intelligendum esse, vt dixit Bart. in l. si societatem. §. arbitrorum ff. pro socio.

C A P. CCCCIX.

Argumentum est in Summario.

S V M M A R I V M.

1 *Appellari potest à iuramento de parendo iuri.*

Dixit etiam Abbas in cap. prout, num. 11. extra de dolo & contumacia, ¶ à iuramento de parendo iuri eo non obstante appellari, argumento l. fin. ff. qui satisfacere cogantur, dum ibi dicitur, eum qui iuravit stare iuri, in perituum non incidere, si legitima de causa desistit: iusta autem causa, si grauetur, esse intelligitur, & ideo subdit aliquando quempiam

quempiam iurare parere iuri, vt ibi, aliquando parere mandatis Ecclesie, vt habetur in cap. ad hoc, il primo, extra de appellat. & cap. ex tenore, extra de sentent. excommunic. & cap. venerabili, eodem tit. & in his omnibus casibus, si grauatur in mandato, vel alio modo, semper rite appellare posse, iuramento non obstante propterea quod iuramentum ita generaliter prestitum ad illicita non extenditur, vt ibi habetur, & in cap. ad hoc, & cap. sequen. extra de appellat. & notatur in d. cap. ex tenore. & subdit eadem quoque ratione dicendum esse iusta causa superueniente iudicem etiam recusare posse, licet iurauerit coram eo respondere, cap. insinuante, extra de offic. delegati, & in preallegatis iuribus. Secus vero si causa prius orta sit, ex quo semel consensit, argumento d. cap. insinuante, & cap. inter monasterium, extra de re iud. nisi tunc fuisse occulta, vt est argumentum in cap. nulli, de elect. lib. 6. & est notabilis gloss. in cap. exceptio. n. quest. 6. & tradit Bart. in l. si societatem. §. 1. num. 37. ff. pro socio. Dixit tamen Ioannes Maria. Ri-

minald. in consil. 69. num. 7. & 8. vol. 1. Imola in cap. per tuas, extra de arbitr. voluisse, vt ille qui laudo stare iurauerit, intelligatur stare laudo, vel soluere pœnam, id quod refert & sequitur Abbas in cap. ex parte, vbi est bonus text. extra de cleric. non residen. & iterum Abbas in cap. 1. extra de iudic.

C A P. CCCCX.

Argumentum est in Summario.

S U M M A R I V M.

1 Pactum vel iuramentum prestitum in actu receptionis beneficii, si comprehendat debitum de iure communi, vel secundum naturam rei, simoniam inducit.

DE supradicta thesi videre licet Imolam in cap. ex parte tua, num. 1. extra de clericis non residen. Ad quem me remitto.

Laus Deo omnipotenti.

F I N I S.

Index

